

70GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA
Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

TARTALOMJEGYZÉK:

Cimkép: *Két őzike.* (Verssel.) – Benedek Elek: *Dal egy vén almafáról.* Vers. – Kertész Mihály: *Az igazmondó láda.* Színjáték. – Dsida Jenő: *Édesanyám nevenapjára.* Vers. – Szondy György: *Hull a falevél.* Leírás. – Csacsicsaládban nagy a bánat. Vers (képpel). – Tamás érdeklődik: *Az eszkimókról.* – Elek nagypapó: *A legrestebb.* Mese. – Avar Gyula: *A fű és az ibolya.* Cserépdarab. Mese. – Monoky Sándor: *Az egér és a béka.* Vers. – Berde Mária: *Torockói fonó.* Jelenet. – Horváth Mihályné: *Régi magyar játékok.* – Elek nagypapó: *Ősike imádkozik.* (Képpel) – *Elek nagypapó üzeni.* – Mellékleten: Kertész Mihály: *Szökés a teknőben.* (Két kikapott diák kalandjai a Tiszán.) ○○○○○○

A Cimborát a Szabadsajtó könyvnyomda és lapkiadó rész-
vénytársaság, Szatmár, adja ki. ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

A Cimborát Kisbaczonban Benedek Elek nagyapó szerkeszti,
leveleiteket, rejtvénymegfejtéseiteket az ő címére küldjétek.
Elek nagyapó pontos címe: Batanii-mici (Kisbaczon), utolsó
posta Batanii-Mare (Nagybaczon) Háromszék megye. ○ ○ ○

A Cimborát úgy rendelhetitek meg, ha levelező-lapot irtok
Szatmárra, a Cimbora kiadóhivatalának, amelyben kéritek a
lap megindítását. Ugyanakkor postautalványon küldjétek be
egy negyedévi előfizetési díjban 50 leut. ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

A Cimborát csak az az előfizető kaphatja állandóan és pon-
tosan, aki az előfizetési díjak pontos beküldéséről gondoskodik.

A Cimborából szívesen küldünk bárkinek és bárhová mu-
tatványszámot. Aki még nem ismeri Elek nagyapó pompás
gyermeklapját, kérjen tőlünk mutatványszámot és mi ingyen
azonnal küldünk is. ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

A Cimbora hetenként, vasárnap, husz oldal terjedelemben
jelenik meg és benne minden olvasó megtalálja a maga olvas-
mányát. A Cimbora apró elemisták számára éppen úgy közli
a maga meséit, verseit, humoros elbeszéléseit, mintahogy gon-
doskodik a nagyobb diákok és diák-leányok olvasnivalójáról
is, akik részére regényeket, ismeretterjesztő cikkeket, komo-
lyabb tárgyú elbeszéléseket közöl. ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

A Cimborát szeressétek, olvassátok, terjesszétek.

A Cimbora előfizetési ára Románia területén negyedévre
50 leu, félévre 100 leu, egész évre 200 leu; Csehország terü-
letén negyedévre 10, félévre 20 és egész évre 40 esekorona.

GIMBORA

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

KÉT ÓZIKE.

Szobormű.

Egymáshoz simulva szépen
Két ózike megy a réten.
Hívják őket Micikének -
Nincsen tovább ez az ének.

Dal egy vén almafáról.

— Irta: Benedek Elek. —

Kertem szélén vén almafa,
Száras levél zörg alatta.
Száras levél, sárga levél:
Nagy szomorúságról beszél.

Volt almája kettő-három,
Az is lehullott a nyáron;
Csupasz, száraz minden ága,
Dalos madár nem száll rája.

Hogyha néha rá is röpül,
Félve néz a madár körül:
Érzi, haldoklóra szállott,
Továbbroppen, meg nem hálott.

A gyermekek elkerülik,
Nem ad piros almát nekik.
Már rája mászni se vágnak:
Ropognak a száraz ágak.

Hányszor láttam lehajoltan,
Piros almával rakodtan!
Földet csókolt az almája,
Föl se kellett mászni rája.

S áll a vén fa, áll magába,
Csak én vagyok a barátja:
Öreg ember, vén almafa...
Hej, hányszor ültem alatta!

A szomszédok mennyit lopták,
Hány ágát lehasították!
De ő nem törődött azzal,
Ujra kihajtott tavasszal.

Aztán teltek, multak évek,
Öregedett, majd meg vén lett,
S míg az én hajamra dérült,
Az ő virága meggyérült.

Bezzeg, most senki se bántja,
Kérgét csak az idő hántja.
Ott áll félig kiszáradtan,
Hű hozzá csak én maradtam.

Minden nap meglátogatom,
Kérgét meg-megsimogatom,
Egy-egy könnycsepp lehull rája...
S újra kihajt egy-két ága.

(Kisbaczon.)

Az igazmondó láda.

(Szinjáték egy felvonásban.)

— Irta: Kertész Mihály. —

Személyek: Papa, Mama, Jóska (8 éves), a fiúk: Sanyi, Pista, Karcsi (Jóska barátai), Miska bácsi, Laci (a Miska bácsi 8 éves fia), két munkás.

Szin: Gyermekszoba Jóskaéknál

ELSŐ JELENET.

(Mama, majd papa)

Mama: (uzsonnához terít, rendezgeti az asztalt) Így ni! Már készen is vagyok. De épen ideje is, hogy elkészüljek, mert mindjárt négy óra s egyszeriben itt lesz Jóska fiam a barátaival.

Papa: (bejön) Ni csak, ni! Hát itt meg talán valami lakzi készül?!

Mama: Dehogy is lakzi. Hát nem tudod, Péter, hogy ma van Józsika születésnapja s meghívta a barátait uzsonnára?

Papa: Persze, persze! Egészen megfélekeztem róla. Pedig éppen délelőtt találkoztam Miska bátyámmal s ő is említette, hogy a fia, Laci, nagyban készül erre a születésnapi uzsonnára.

Mama: Várom is. Ott a terítéke.

Papa: Sőt Miska bátyám is eljön. Látni akarja a gyerekek hancurozását. Persze, nem jön üres kézzel. Meg is kérdezte, mit hozzon Jósának születésnapi ajándékul.

Mama: (még mindig rendezget) Oszt mit mondtál?

Papa: (leül egy székre, nagyon komoly) Hát bizony én megmondtam nyiltan, hogy nagyon szeretném, ha valami olyan dologgal lepné meg, amittől leszokik a gyerekek a hazudozásról...

Mert elpanaszoltam neki, hogy milyen rut szokást kezdett felvenni Jóska mostanában; hogy minduntalan füllent...

Mama: (búsan) Bizony, nagyon csunya szokás. Nekem is sok álmatlan éjszakát okozott már. Csak tudnám, kitől tanulta? Mert egyik barátja sem olyan hazudós. Külömben már régen eltiltottam volna a barátkozástól.

Papa: (sóhajt) Itt csak valami radikális gyógy mód segíthetne. Erre pedig minél előbb szükség volna, mert amint öregszik a gyerek, úgy öregszik vele ez a förtelmes szokás is, míg végre második természetévé válik... Már pedig a hazug embernél nincs utálatosabb. A hazug minden rosszra képes!

Mama: Talán mégsem olyan kétségbeesett a helyzet, Péter. Hiszen egészen ártatlan dolgokat füllent Jóska. Sokszor még jóizüeket is nevetünk a szellemes füllentésein.

Papa: Ma még nevetünk, később azonban keservesen sirni fogunk és majd magunkat vadjoljuk, amiért idejében nem tettük meg a szükséges óvintézkedéseket. Most kell valamit csinálni, mert most még nem késő. Ebben a korban olyan a gyerek, mint a vessző, könnyen hajlítható minden irányban.

Mama: De mit kellene tennünk?

Papa: Ez a te dolgod volna. Te vagy az anyja, te tudsz a lelkére hatni.

Mama: Én már próbáltam is elővenni négy szem közt s megmagyaráztam neki, hogy milyen csunya dolog a hazudás, de nem sokat

használt neki a prédikációm. Rajtad hát a sor. Te csinálj valamit!

Papa: Hiába töröm a fejemet, nem tudok semmi okosat kisütni. Azért is fordultam hát elkeseredésemben Miska bátyámhoz, hátha ő tudna segíteni. Neki is van egy oly idős fia, mint Jóska és azzal nincs semmi baj. Rendes, jóra való gyerek. Egyetlen hazug szó ki nem jön az ajkán...

(Kivül zaj)

Mama: Már jönnek is a gyerekek!

MÁSODIK JELENET.

(Előbbie, Jóska, Sanyi, Pista, Karcsi.)

A gyerekek: (egyszerre rontanak be, kórusban) Kezit csókolom! (Sorban kezet csókolnak papának és mamának.)

Mama: Isten hozott, fiuk! Hát mind itt vagytok?

Jóska: Csak Laci hiányzik. Ő hazament az iskolából s azt mondta, hogy majd Miska bácsival jön együtt.

Sanyi: De az uzsonnával nem muszáj ám rávárni!

Pista: Persze, teccett volna velünk jönni!

Karcsi: Ő bizonyára meguzsonnázik otthon. Nem is járja, hogy itt is uzsonnázzon.

Mama: De én számítottam rá is.

Jóska: Kár volt. Lehet, hogy nem is jönnek. Mert láttam, hogy felültek egy nagy automobilba és kofferek is voltak az automobilon. Oszk az automobilal elutaztak Bécsbe.

Papa: (kétségbeesve) De, Józsi, honnan veszed ezeket?

Mama: (rosszalóan csóválja a fejét).

Jóska: Mondom, hogy saját szememmel láttam. Még engemet is hívtak, de nem fértem fel az automobilba és akkor akartak adni egy repülőgépet, hogy azzal menjek utánuk. De mondtam, hogy nem lehet, mert ma a születésnapom van és vendégek jönnek hozzám.

Papa: Hiszen az előbb egész másként mondtad!

Jóska: Akkor nem jól tudtam. De most már tudom. Automobilon elmentek Párisba és két repülőgép huzta az autót.

Mama: (összezsapja a két kezét) Rettentetes, amiket ez a gyerek összebeszél! Legjobb lesz, ha betömöm a száját. No, üljetek az asztalhoz!

(A gyerekek zajongva rohannak az asztalhoz s rövid dulakodás után elhelyezkednek.)

Sanyi: Néné, én látni akarom a ház-nagyságu kuglófot.

Mama: (csodálkozva) Mit akarsz te látni?

Sanyi: A ház-nagyságu kuglófot. Jóska azt mondta, hogy akkora kuklófot teccett sütni, mint egy ház. Hol van?

Papa-Mama: (összenéznek, sóhajtoznak s fejüket csóválják).

Mama: Jóska mondta?

A gyerekek: Igen, igen, Jóska mondta és mi látni akarjuk!

Mama: Hát... izé... az a kuglóf még nem sült meg. Olyan nagy kuglófnak nagyon sokáig kell sülni... Amig azonban kisül, jó lesz nektek a kisebb is. Megyek és hozom a kávé (kimegy).

HARMADIK JELENET.

(Előbbie, mama nélkül.)

Papa: (a háttérben leül és ujságot vesz elő).

Jóska: Mindjárt hozza mamuka a kávé. Még olyan jót sohasem ittatok. Mert nekünk van egy saját kávé-kutunk. Es csak le kell eresztetni a vödört s tele lesz kávéval, még hab is van rajta meg cukor is van benne.

Pista: Hol van az a kávékut?

Jóska: Az udvarunkban.

Sanyi: Megmutatod?

Jóska: Azt nem szabad megmutatni. Titok!

Karcsi: És ha neked adom a százlátómat?

Jóska: (fitymálva) Kell is nekem a te százlátód! Van nekem olyan látóm, amelyikbe az emberek kutyaának látszanak, a lovak meg láknak.

Papa: (felfigyel az ujságból, hűmmög).

Pista: Miért nem mutatod hát soha?

Jóska: Mert csak én látok úgy rajta. Ti nem.

NEGYEDIK JELENET.

(Előbbie, mama)

Mama: (nagy tálcán hozza a kávé meg a felszeletelt kuglófot). No, gyerekek, itt a kávé, egyetek.

Sanyi: A kutból meritette a néni?

Mama: (elcsodálkozik) A kutból?! Hogyan jut eszedbe ilyesmi, Sanyika?

Sanyi: Most mondta Jóska, hogy a néniéknek van egy kávékutjuk s abból vödörrel meritik a kávé és hab is van a kutban meg cukor is.

Karcsi: De nem akarja megmutatni Jóska, pedig én úgy szeretném megnézni. Még sohasem láttam kávékutat.

Mama: (papára tekint, aki szomorúan bólogat).

ÖTÖDIK JELENET.

(Előbbie, Miska bácsi, két munkás.)

Miska bácsi: (bejön, utána két munkás egy nagy ládát cipel. A láda, mely színes kendővel van leterítve, akkora, hogy egy 8 éves gyermek elbújhat benne.) Szervusztok gyerekek! (a munkásokhoz.) Tegyétek csak le azt a ládát s elmehetnek.

Munkások: (a szoba egyik sarkába vigyázva leteszik a ládát.) Istennek ajánlom! (El.)

A gyerekek: (egyszerre) Kezit csókolom!

Papa: Isten hozott, kedves bátyám!

Mama: (kezet fog Miska bácsival) Már nem győztünk várni, hát beadtam a gyerekeknek az uzsonnát. (körülnéz) De hol van Laci?

Papa: Az ám! Hát Lacit nem hoztad el?

Jóska: Miért nem jött el Laci?

Miska bácsi: Azért, mert rossz volt és büntetésből otthon maradt. (A szülőkhöz megy s hosszan sugdolózik velük, mire a szülők mosolyogva bólogatnak).

Jóska: (aki folyton a ládára figyel.) Miska bácsi, mi van abban a ládában?

Miska bácsi: Abban hoztam neked a születésnap ajándékot.

A gyerekek: (mind felugrálnek s a láda felé rohannak.) Hadd lássuk! Hadd lássuk!

Miska bácsi: (visszatartja őket) Ohó! most még nem szabad látni! Csak később!

Jóska: (izgatott kíváncsisággal) Mi van benne, Miska bácsi?

Miska bácsi: Azt sem lehet elárulni. Csak annyit mondhatok, hogy egy nagyon furcsa gépezet van benne, de hogy mire való, arra magadnak kell rájönni.

Papa: Már azt hittem, hogy nem jössz el, Miska bátyám, mert Jóska olyasmit mondott, hogy elutaztatok.

Miska bácsi: Mit mondtál, Jóska? (Észrevétlenül meglöki lábával a ládát.)

Laci: (elváltoztatott hangon a ládából) Jóska hazudott! Jóska hazudott! Jóska hazudott!

A gyerekek: (megdermedten állnak s ijeeten bámulnak a láda felé.)

Jóska: (remegő hangon) Mi volt az?

Miska bácsi: Hát most már megmondhatom. Ez egy igazmondó láda. Aki a közelében hazudik, azt rögtön leleplezi.

A gyerekek: (csufolkodó hangon, a ládát utánozva) Jóska hazudott! Jóska hazudott!

Jóska: (írul-pírul, nagy zavarban van) Bizonyosan téved a láda.

Papa: Lehet, hogy egyszer tévedett, no de kipróbálhatjuk. Mondd csak, milyen nagy kuglófot süített anyukád?

Jóska: (bizonytalan hangon) Mint... egy... ház...

Miska bácsi: (titokban meglöki a ládát.)

Laci: (mint fent) Jóska hazudott! Jóska megint hazudott!

A gyerekek: (hahotázva) Hazug Jóska! Hazug Jóska!

Sanyi: (tulkiabálja a zajt) Milyen kutatok van nektek?

Jóska: (dacosan) Kávékut!

Laci: (a figyelmeztetésre, mint előbb) Megint hazudsz, Jóska! Szégyeld magad, Jóska!

A gyerekek: (még hangosabban nevetnek s ujjal mutogatnak Jóska felé.)

Pista: Hát a százlátód milyen?

Jóska: (lesütött szemmel hallgat.)

Karcsi: Igaz, hogy kutyának mutatja az embereket?

Laci: (mint fentebb) Hazugság! Nincsen olyan százlátó!

Sanyi: Hiszen akkor ez a Jóska mindig hazudik! Nem is barátkozunk vele!

Jóska: (Sirva fakad) Miska bácsi...

Miska bácsi: Mit akarsz?

Jóska: Tessék visszavinni ezt a ládát!

Miska bácsi: Ohó, azt nem tehetem, mert úgy látom, itt nagy szükség van rá... Apukád nem is engedné, hogy elvigyem...

Papa: Bizony nem!

Mama: De én sem! Hadd legyen itt mindig, amikor csak szükség lesz rá.

Jóska: (hangosan zokog) Nem lesz szükség rá soha! Igérem, hogy nem lesz rá szükség többet!

Papa: Nem fogsz hazudni?

Jóska: Soha!

Mama: Hogyan higyjünk neked, mikor annyit hazudtál?

Jóska: Most igazat mondok.

Miska bácsi: Hiszen itt a láda! Kérdezzük meg!

Jóska: (a láda felé) Ugy-e, nem fogok többet hazudni?

Laci: (rövid hallgatás után) Most igazat mond Jóska.

Jóska: (örömmel) Tetszik hallani?! Ugy-e, igazat mondtam!

Miska bácsi: Így most már elvihetem a ládát, de vigyázz, mert ott marad nálam s rögtön elárulja, ha megint hazudsz!

Jóska: Soha, soha nem hazudok!

Miska bácsi: (a láda felé) No, akkor gyere elő Laci!

Laci: (nevetve kibuvik a ládából, általános csodálkozás, nevetés, csak Jóska hallgat pírulva.) Csakhogy már kijöhettem! Szeretnék enni abból a kuglófból, amely akkora, mint egy ház!

Jóska: Olyan kuglóf nincs is! De a rendes kuglófból megmaradt az én részem, azt neked adom. (Odanyújtja neki a kuglófszeletet.)

Nagybánya. (Függöny.)

Édesanya nevenapjára.

(1923. június 10.)

— Irtta: DSIDA JENŐ. —

*Drága, jó mamuskám,
Nyár van a világon,
Nap süt le a földre,
Madár száll az ágon.*

*Szívünk világában
Száll a meleg nyár van,
Szeretnek napja
Füredi sugárban.*

*Tele van a szívem
Szép madárcéklével:
Légy megáldva hosszú
És boldog élettel!*

(Szalmár.)

Hull a falevél...

— Irta: Szondy György. —

Még perzsel a dinnyeérlelő, juliusi meleg, még csemege az árpával érő körte és az első, halványpiros borizű alma; még alig kötözték le gondos pepecseléssel az utolsó cseresznye-be-főttés üvegjeit odabenn a konyhán, — a nyár aranynapjai még ködbevesző távolokba nyulnak — és mégis, egy-egy rigófüttyös, harmatos reggelen sárgult levelek néma tánca fogad benne-teket, ha kiléptek a kertbe, a nagy gesztenyefa alá. Lágy és nesztelen libegéssel, mint egy halk sóhaj, mint egy titkos gondolat, száll egyik levél a másik után. A nagy nyírfaseprű apróka halmokat arat belőlük minden reggel.

Csak ott a bokrok alján, ahová nem ér a seprű, vastagodik napról-napra az erjedő avar és messze, a hatalmas kert távoli zúgaiban tornyosul buckákká a száraz levél, amint reggelről-reggelre hordja egybe a sok nyikorgó talicska.

Ne menjetek juliusi hajnalokon a parkba, a kertbe, kerüljétek az erdőt, ha nem akartok az elmúlásra, a tovatűnő nyár iramló repülésére gondolni.

Mert napközben nem hirdeti még semmi. A fák, mintha észre sem vennék, hogy minden éjjel egy sereg elfáradt, kiszolgált cseléd szakadt el tőlük. Régi pompájukban diszlenek még, hirdetik a nyarat, a vágyak teljesülését, gyümölcsök zsendülését.

Odabenn is, ahová nem hatolhat be emberi szem, a hatalmas fatörzsek belsejében és a levelek papírvékony, áttetsző, zöld boszorkánykonyhájában, teljes erővel folyik még a munka. Parányi munkások dolgoznak csendesesen, csodás mesterkedéssel, amit még nem tanult meg utánogni az emberi ész.

Lépjetek be e titkos műhelyekbe; nem a mesebeli csodagyűrű, az összetett nagyító, a mikroszkópium tár utat oda. Apróka, szögletes, egymáshoz simuló házikók fogadnak, a házikókban alaktalan, nyálkás, áttetsző valami, az élőanyag, a csodamunkás. Hosszu csövek nyulnak a házikók közt végig, telve különféle nedvekkel, a legvékonyabb gyökérhajszáltól a sudár csucsának a leveleiig. „Sejtek,”-nek nevezi a tudomány e házikókat, fantasztikus munkásaikkal együtt. Milliós és milliós sejtházikó, mint parányi téglák építik föl a százados tölgy óriás testét s a gyöngye mohaszálát, a te testedet ép' úgy, mint az enyém, mint minden élőlény testét.

De a tölgyfa sejtmunkásai, a mohaszál és a lilomé többet tudnak, mint a te tested sejtnapszámosai. A növénysejt munkája nehezebb és a mi számunkra értékebb, mint állati rokonáé. Ő a talaj vízből és sóiból, a levegő szénsavából cukrot és keményítőt, fehérjét és olajokat tud készíteni. A talajból, a vízből és a levegőből táplálkozik. Állati mivoltukban a te

tested sejtjei erre nem képesek. Nem képesek az oroszlán, a hal, a pillangó sejtjei sem. Nekik kész cukorra, keményítőre van szükségük, más állatok húására vagy növények friss zöldjére, hogy éhségüket csillapíthassák. Ha elfogyna a kész táplálék, éhen veszne valamennyi állat. Szerencsére sohasem fogyhat el. Mindig és folytonosan készül a növényi sejtek titkos vegy-műhelyeiben, a kimeríthetetlen gazdagságu földanya ásványi kincseiből és a levegő széndioxid-jából.

Odalenn, mélyen a talajba fúródva, hajszálgökökerek ölelnek körül minden rögszemecskét. Szorosan hozzájuk simulnak és ismeretlen erővel kikényszerítik belőlük a nedvességet, a tápláló sókat. Sejtmunkás sejtmunkásnak adja a kiszivattyuzott nedvet, keresztül szűrve a sejtházikók vékony falán. Beleöntik azokba a hosszú, hajszálnyi csatornába, amelyekből más sejtmunkások vezetik tovább, át a levelekbe. Zöldruhás, gömbölyű vegyészek veszik itt munkába: a levelező-szemecskék. Sejtgyarukba parányi réseken áramlik be a levegő, a levegőben a szénsav. A felszállított nedvből és szénsavból gyártják a tápanyagot, a keményítőt. Ha ez elkészült, cukorra változtatva, vízben föloldva, másféle csatornákon küldik el biztos raktárakba. A fölösleges vizet pedig elpárologtatják, ki a levegőbe.

De ezek a zöldruhás vegyészek csak napfényben dolgozhatnak. Ahol napsugár nem éri őket, ott hiába van tápláló nedv, hiába a szénsav, szünetel a munka. Amelyik levél árnyékba került, az fölösleges terhe az óriási gyárnak. Ilyenkor, juliusi kora reggeleken, e fölösleges vegykonyháktól szabadul meg a fa. Leveti az árnyékban nőtt leveleket, a korona belsejében, napfény nélkül selymülő cselédeit. De csak azok a fák, amelyeknek rendkívül dus a lombzatuk: mint a juhar, a vadgesztenye. Szeptemberig minden száz levélre tíz, husz, harminc korai halott esik. Már a fehértörzsű nyír, az örökké borzongó nyárfa egyet sem hullajt el hosszúszerű leveleiből, mert mindenikök napsugárral fűtheti vegykonyháját.

Szeptember közepén kezdődik az igazi, nagy haldoklás, a levelek csendes földrehullása egyre sürűbben, egyre feltűnőbbben. Az első fagyok után terítve az erdő zizegő, rótszínű szőnyegtakaróval. Az őszi szelek tépik, szaggatják az ágakat, marokszámra szórják szerte a szárszinben pompázó lombkoronát. Mire kinyílik a fehér krizantémum, mire elérkezik a halottak napja, a sirok körül könnyező viaszgyertyáival, csupasz és disztelen a legtöbb fa és bokor. Csak a tölgy zörgeti barnára aszalódott leveleit és a fenyők állnak még zöld gunyában, nyársat nyelt feszességgel. A többiek diszét, susogó, zöldru-

hás cselédeit letépték a viharok, messze hordták a kóbor szelek...

... Legalább így gondolja az, aki nem ismeri a fák életének rejtve-rejtett titkait. Ugy képzei, hogy zord erőszak szaggatja le a leveleket az ágakról s ősszel, a bánatos októbertévi napokon ezernyi seb tátong a fák ágain, a sok-sok letéptet levél helyén.

A modern tudomány Aladin-lámpása, a mikroszkópium, bevilágít ennek a titoknak a rejtelmébe is. A kis sejtházikók munkásainak élete megmagyarázza a levelek őszi haldoklásának okát és módját.

Szabad szemmel, odakünntről nem jönne rá erre soha. Onnan csak annyit látsz, hogy valami láthatatlan, hatalmas ecset kezdi színezeni a leveleket, amikor az első dér csillog a róna aszú szárján a bágyadt napsütésben. Sárga és piros tüzek gyulladnak a zöld koronák között, juhar és platán sárga lángjai, körte, vadszörlő vérszínű lobogása, százféle árnyalat, csodás színpompa, mintha az elmulás előtt diszruhát öltene a haldokló gyümölcsös és az erdő.

Benn pedig, a sejtházikók között, a nyári munka helyén, nagy változás folyik le ezalatt. Előkészület a tél hideg és kegyetlen napjaira, mintha a növény előre tudná, hogy azoknak el kell következniök. Hogy jönni fognak, pedig még semmi hír, semmi jel sem hirdeti őket. A növény mégis érzi és várja a jöttüket.

Sok dolga van, sok mindent kell rendbe hoznia addig. Egészen más életfeltételekhez kell szabnia munkásainak tevékenységét.

Azért már jókor megindul a nagy vetkőzés előkészülete. Már szeptember elején, mikor a vándormadarakban csodás vágyak támadnak messze, meleg országok után, már akkor kezdi a növény menteni azt, ami a veszni indulóban még megmenthető. Mint visszavonuló hadsereg az eleségraktárakat, úgy helyezi a növény is biztonságba a hasznavehető anyagokat a levelekből. Keményítő, kész tápnedvek megindulnak visszafelé, le a levelekből, a törzs fájába, gyökerek, gumók biztos raktáraiba. A kiürült vegyi gyárakban csak kevés marad belőlük; a zöld vegyészek sárga, majd vörös színt öltenek, napról-napra több, amint ürül az egykor oly fontos műhely és végre sárgán és zörögve csügg meghajolt nyelén az elfonnyadt levél.

De ezalatt másról is gondoskodott a növény. Előre készült a sebekre is, amik keletkeznek a testén, ha vad szelek szaggatnák le kényük-kedvükre a leveleket. A seb a növényen is seb, nyitott kapu a betegségek okozó parányi lényeknek, amelyek bejöttét sokkal könnyebb meggátolni, mint kiűzni őket, ha már befészkelődtek. A növény előre elzárja a leendő sebnilyásokat.

Amint a levelek kiürítésének munkája előrehalad, azonképen alakul át a sejtházikók egy része. A levél nyelét a szárral összekötő testrészben, ott, ahol a levél a szárral összefügg, vastag parásszá alakul a sejtházikók fala. Napról-

napra szaporodnak a parás sejtek, elzárják a levél összeköttetését a szárral és gyarapodnak vastagságban is. Lassankint teljesen megszűnik a nedvek áramlása a halálra ítélt levél felé. Nincs is reá szükség: a kiürítés megtörtént, a tápláló nedvre most már csak a jövő tavasz reménye méltó, a rügy, mely ott huzódik meg minden levél hóna alatt, ahol a levél vagy nyele odanőtt a szárhoz. Ide irányul most minden gondoskodás. A régi kiszolgált cseléd finom pararéteggel záródik el szülőjétől: meghal, mielőtt lehullott volna. Most már elég egy sóhaj, egy lehellet, hogy lefújja az avarba, a többi halott közé.

„Itt a végharc ismeretlen...
Lehet-e meghalni szebben?” (Tompai)

Nem marad utánna egyéb egy apróka elparásodott hegynél. A sebaftó jó esze bezárult a fertőzések előtt. Mire megérkeznek a ködös októberi hajnalok dércukorszóráikkal, már befejeződött minden előkészület és a fák levél nélkül, de tartalékelességgel nyugodtan várják az első hóolvasztó szelek meleg simogatását. Alig-alig pislog bennük az élet. Csipkerózsika álomtalan álma borul fára, bokorra, erdőn, kertben, gyümölcsösben, mire elmúlik a szüret s a hajtók zajgásától visszhangzik a róna és a hegység. Fekete fák, fekete bokrok, fekete ugarok gyászolják a nyarat, míg fehér felhők szemfödőt nem szőnek rájuk „s az élet emlékét a hó takarja”.

(Krasznai)

A MAGYAR CSALÁD TELJES OLVAS- MÁNYSZÜKSÉGLETÉT KIELÉGITIK

a Pásztortűz

szépirodalmi folyóirat,

Magyar Kisebbség

félhavi politikai szemle,

Vasárnapi Ujság

képes családi hetilap,

Cimbora

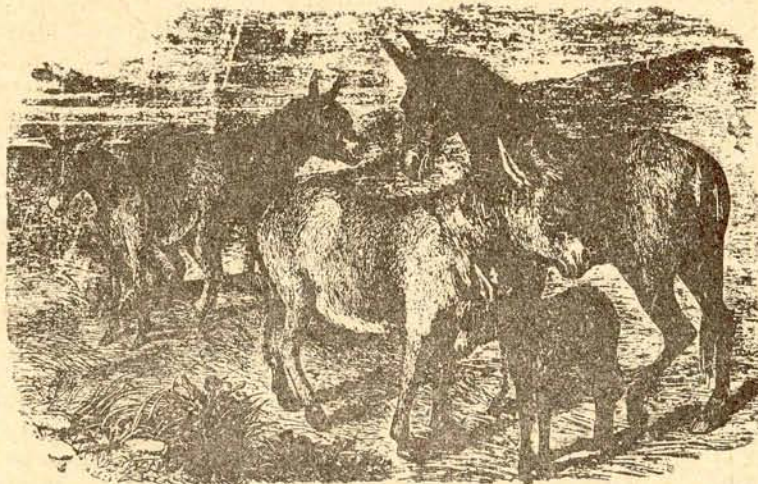
képes gyermekújság.

Ha a családfő a fent felsorolt négy lapot megrendeli, amellyel, hogy aránytalanul olcsóbban jut hozzájuk, a **Magyar Kisebbségben** politikai irányú érdeklődését, a **Pásztortűzben** magasabb rendű szépirodalmi igényeit elégíti ki, a **Vasárnapi Ujságban** a het aktuálisait és szórakoztató olvasmányokat, a **Cimborában** pedig gyermekeit szórakoztató és nevelő hasznos olvasni valókat talál. Tabórukban kell lenni tehát minden magyar családnak.

Kérjen mutatványszámot: a

Haladás Lap- és Könyvkiadó Vállalatától, Kolozsvár, illetve a **Magyar Kisebbség** kiadóhivatalától Lugos, illetve a **Cimbora** kiadóhivatalától, Szatmárról.

Csacsi-családban nagy a búbánat...

*Csacsi-családban nagy a búbánat:
Kis és nagy csacsik mind elbukának.
Kis s nagy érettségi, abszolváló,
Kegyetlen szigorral megrostáló,
Az átkozott!
Csacsi-családra szörnyű gyászt hozott.*

*Oly szépen szavaltak: ia! ia!
S lám, lám, el kellett buknia
Nagynak és kicsinek mégis,*

*Sirva sirt ezen az ég is,
Mert ily szörnyű igazságtalanságot
Soha, de soha ő sem látott!*

*Kik bogáneskórán annyit rágódtak,
Csuda-e, ha fűre vágyódtak?
Ezért magolták nappal, éjjel,
S im a szép álmom foszlott széjjel!
Ó, jaj, ó, jaj, hogy elhasalának!
... Lehet-e ennél nagyobb búbánat!?*

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés az eszkimókról.)

Tamás: Ugy sajnálom, apus, a hideg vidékeken lakó népeket! Azt hiszem, nagyon sokat szenvednek. Ha elgondolom, hogy nekem az egyhangu hősivatagon kellene az életemet leélnem, mindig megborzongok. A telet itt se szeretem, ott örökös télben kellene élni. Igazán borzalmas lehet az olyan világ, ahol születéstől kezdve halálig fázni kell.

Apa: Te valahogy úgy képzeld, hogy az eszkimók örökké dideregnek és a melegtől csak álmodoznak. Tán azt hiszed, hogy a mennyországot forrónak, a poklot hidegnek képzelik, mert a jók csak megérdemlik azt, hogy legalább haláluk után felmelegedjenek. A rosszak pedig nem érdemelnek mást, minthogy az ördögök örökké jeges vízben fürösszék őket. Ki foglak ábrándítani, fiam. Igaz, hogy az ő hazájukban szörnyű hidegek vannak, de csak télen. Nekik is van egy kis rövid nyaruk, amikor jól elviselhető volna rájuk nézve is az időjárás. Télen sem fáznak mindig. Dideregni pedig ritkán dideregnek, mert jól felöltözködnek. Ha pedig türehetetlenül nagy a hideg, visszavonulnak lakásukba és ott jó meleg van. Nem fűtenek tulságosan és mégis nagy a meleg. Egy kicsit sokan vannak a szobában és nem szellőztetnek.

Európai embernek kissé kellemetlen ez a levegő, a belépő az ájuláshoz van közel, de hidegnek egyáltalán nem mondható. Az eszkimó le is veti a felső ruháit, sőt egyáltalán kevés ruhát hagy magán, mégse fázik. Ugy képzeld el a lakásukat, mintha mi vermet ásnánk és 1–2 méter magasan betetőznénk. Ablak azért van rajta, néha 2–3 is, de nem nyitják ki. A legelőkellőbb eszkimók is pincében laknak, de azért mégsem panaszkodnak, sőt nagyon is jól érzik magukat, ha bemásznak a lakásukba.

Tamás: Olyan kicsiny az ajtó, hogy le kell hajolni a belépő embernek?

Apa: Egy kissé finoman fejezed ki magad, amikor lehajlást mondassz. Még ha leguggolást mondtál volna, akkor se lett volna igazad. A legtöbb eszkimólakásba úgy juthat be az ember, ha négykézlábra áll és bemászik az alagutba. Valóságos alaguton kell áthatolni, míg a szalamba, jobban mondva egyetlen szobájukba juthatunk. Szűk ez a nyílás, mert drága és féltett kincs a meleg. Az eszkimógyerekek – azt hiszem – nagyszerűen mulatnak, ha egy-egy kövér ember közeledik a házuk felé. Ők már ismerik a hozzájuk vezető ut vastagságát és az ablakon át szemlélik az idegent, vajjon be tud-e

férkőzni hozzájuk. Persze, van mulatság a gyermekek között. ha az idegen nem fér át az alaguton, hanem beledagad. Ilyenkor az öregek valószínűleg megverik először a pajkos fiatalokat, aztán segítségére sietnek a jövevénynek. Megfogják előrenyújtott kezét és behuzzák. Itt nem szabad jóllakni, mert megjárhatja a vendég. Beférni befért, de visszafelé elakad. Az ilyen emberről pedig könnyen azt mondhatják, hogy nagyon falánk.

Tamás: Nem értem jól a dolgot. Butort, élelmiszert és sok mindent kell becipelni a kunyhóba. Ilyen szűk alaguton nem lehet.

Apa: Nyáron egyszerűen leütik a ház tetjét. Tudják ők jól, hogy szellőztetni is kell. Ilyenkor aztán alaposan kiszellőzik a ház. Az eső is tisztára mossa. Ki is lehet hozni bármit, be is lehet raktározni télire ennivalót. A legtöbb eszkimócsalád nyáron sátor alatt lakik. Amikor jön a hideg, befödik a lakást.

Tamás: Nagyon sötét lehet odabenn.

Apa: Nem tulságosan. Már mondtam neked, hogy oldalt kis ablakok is vannak. Ez magában nem elég, annál kevésbé, mert egy hófúvás betemetheti az ablakokat. Van azonban mécsesük is. Nappal a világosság kedvéért, éjjel pedig azért, mert babonásak és félnek. Persze, sok kellemetlenség van a mécsessel. Bosszankodik is az eszkimó mama eleget. Különösen az, akinek nyalánk a gyereke. Mert bizony előfordul, hogy valamelyik kis gazfickó kiissza a mécsesből a zsirt.

Tamás: Csak nem isszák meg a zsirt?

Apa: Bizony, előfordul. Régebben azt hitték, hogy ez a rendes táplálékuk. Ma már tudjuk, hogy kivételesen isszák. Jobban szeretik enni, mint inni. Nagyon szeretik a fókák zsirját. Ahogy elejtik az állatot, minden teketóriázás nélkül lekanyarítanak egy nagy darab zsiros bőrt és vidáman nyeldesik. Ha cetet ejtenek el, hasonlóképpen járnak el. Nem szabad ezen nevetni, hiszen közöttünk is sokan vannak, kik örömmel fogyasztják az eleven osztrigát. Ez az étel pedig egy cseppet se szebb a szalonnánál. Mert szalonna az ő ételük, csak nyers szalonna. Az európaiak közül sokan megkóstolták és izlett nekik. De azért esznek ők főtt ételt is. Nagyon sokféle állatnak a husát rendszeren megfőzik és úgy fogyasztják el. Pompás étvágyuk van. De viszont az a jó szokásuk is megvan, hogy nem kell nekik napjában négyszer-ötször az étel. Nincs is náluk rendes étkezési idő. Ha megéheznek, esznek. Gyakran előfordul, hogy a viharok, vagy más akadály meggátolja őket abban, hogy élelmiszert szerezzenek be. Ilyenkor jó a szűk időre félretett hushoz és szalonnához nyulni. Ha ez is elfogyott, még mindig nem fog ki rajta az éhség. Van egy-egy rossz nadrág, kabát, vagy elhasznált szerszám a házban. csak fel kell aprítani s már fő is a leves. Kissé kemény ugyan az étel, de az eszkimónak jó gyomra megemészti. Minden ruhájuk fókabőrből készült, eszközeik legnagyobb

része is. A szükség nehéz napjaiban a nélkülözhetőt megeszik. Nekik nincs szükségük konzervekre. Milyen jó volna, ha ezt nálunk is meg lehetne valószínűsíteni. Nagy kirándulásokat tehetnél és nem kellene pakkot vinni, az ennivaló rajtad volna. Anyád ugyan haragudna, ha felszáru nadrággal, vagy ujjatlan kabátban jönnél haza, de a kirándulás kényelmesebb volna.

Tamás: Igaz dolog ez, apus? Nem tréfálsz?

Apa: Igaz, fiam! De ne felejtse el, hogy csak a végső szükség esetén és akkor sem örömmel fanyalodnak az ilyen tápláléokra. Különbözik szeretik a nagyon zsiros ételeket. Szükségük is van rá, mert a hus és a zsir meleget ad nekik. Zsiros a ruhájuk, zsiros az arcuk. Ez is védi a hideg ellen őket. Nem is iparkodnak nagyon megszabadulni a testükre tapadó zsirtól. Bizony-bizony ritkán mosakodnak! Igaz, hogy nekik nem is kell annyit mosdani. Képzeld olyan vidéket, ahol nincs por, alig van korom! A levegő végtelenül tiszta, csak télen a lakásukban fülledt. Aztán a víz is nagyon hideg, télen pedig alig olvasható. Ha a mi gyerekünket odavinnék, életük legkeservebb percei közé soroznák azt az időt, amikor mosdatják őket. De azért gyakran kerül a vízbe az eszkimó. Igaz, hogy csak az arca nedvesedik meg. Ez olyankor történik, amikor a csónakja felfordul vele. A csónak pedig gyakran felfordul.

Tamás: Még az evezéshez sem értenek?

Apa: Ugy látom, te nagyon kevésre becsülsz őket. Igaz, hogy szokatlan az életmódjuk, de egyáltalán nem ostoba emberek. Ami pedig az evezést, a halászatot és vadászatot illeti, abban igazi mesterek. De hogy ezt jól megértsed, el kell mondanom, hogy a csónakjaik milyenek és miként csinálják. Az eszkimó vadászcsónaka egy ember számára való. Hosszu és keskeny. Amikor fából elkészítik a vázát, bevonják nyers fókabőrrrel. A fókabőr kiszárad és megfeszül a vázon. Nincs azon rés sehol. Így még megfelelne a mi csónakunknak, csak, természetesen, kevésbé súlyos. Még azonban nincsen készen. Felül is lavázát, illesztenek rá és azt is bevonják fókabőrrrel.

Tamás: Akkor nem ülhetnek bele. Csak nem azt akarod mondani, hogy lovagolnak rajta és úgy hajtják? Olyanok volnának, mintha fókán ülnének.

Apa: Nagyon türelmetlen vagy. Ha egy kicsit vársz, megérted a dolgot. A felső részén egy kerek nyílást hagynak, akkorát, mint a derekuk. Ezt a nyílást karika veszi körül. A nyílásba bedugják két lábukat és leülnek a nem mély csónakba, csipőjük éppen a karikába illik. A belső tehát el van zárva. De ha jobbra-balra hajlonganak, a réseken víz tolulhat be és elmerülhetne a csónak. Ezért felső kabátjuk alját hozzákapesolják a karikához. Víz tehát a csónak belsejébe nem mehet. A jó lovasra emlékeztetnek, aki szinte hozzá van nőve paripájához. Ők valósággal hozzá vannak nőve. Olyanok, mint a kentaurók, kikről bizonyára hallottál. Vagy nem ismered a görög mesékből ezeket a csodaalako-

kat, kik lóból és emberből vannak összetéve? Ők csónakból és emberből állanak.

Tamás: Igazán csodálatos! De veszélyes is, mert ha felfordulnak, nem tudnak menekülni.

Apa: Ha látnád az eszkimót, amint könnyű ladikja táncol a hullámokon, megbámulnád ügyességüket és bátorságukat. A ladik olyan könnyű, hogy szerszámokkal megrakva a fején viszi az eszkimó a tengerre. Aztán villámgyorsan siklik tova. Bizony, gyakran előfordul, hogy egy-egy erősebb lendítésre, egy-egy hatalmas hullám csapására felborul a ladik. Ilyenkor hasával fordul felfelé és gazdája fejjel lefelé néz a tenger irányába. Egy-két pillanat, helyrebillen a csónak, a vadász újra biztosan ül nyergében. Csak arca kapott vizet, mert nyakánál el van zárva ruhája, csuklóin is. Alsó teste pedig a csónak belsejében biztonságban van. Persze előfordul, hogy egy hatalmas foka támadt ősi ellenségére, hogy bosszút álljon megölt testvéreiért. Ilyenkor aztán gyakran vége a vadásznak. A víz alatt rátámad, vagy a csónak hasára veti magát. Nem is vehetjük tőle rossz néven, hogy védelmezi a haját. A rozmár még könnyebben okoz szerencsétlenséget. Egy-kettőre összetöri a csónakot és a hozzáláncolt eszkimó a tengerben leli halálát. Ha nagy vihar közeledik, a könnyű csónakok sietnek a part felé, a hullámok átázdudolnak rajtuk és a parton állók reszketve várják, elég gyorsan helyrebillen-e hozzátartozójuk csónakja. Ha egy-egy hullámóriás közeledik, azt is megteszi a vakmerő vadász, hogy maga fordítja fel a csónakot s fejjel lefelé fordulva a víz alatt várja meg, míg csónakja hasán átvonul a veszedelem. Aztán helyrebillen. Azt hiszem, nagyon megbecsülnéd őket, ha egy ilyen hazatérő vadásztársaságot látnál. A kis eszkimógyerekek a te korodban már a tengeren járnak és az ügyesebbek már tanulják apáik mesterségét.

Tamás: Hát a kis gyerekeket hogyan védik meg a hidegtől?

Apa: Azt is felöltöztetik jól. Az áldott jó foka elég bőrt ad nekik. De van nekik más bőrrük is. A fókán kívül szoktak az eszkimók rőnszarvasra, medvére, rókára és más prémes állatokra vadászni. A hideg vidékek madarainak is meleg a köpenyegük, csak le kell huzni róluk. Az eszkimó pedig szívesen lehuzza. Nem is lehet rossz viselet, ha az ember madárbőrbe buvik, olyanféleképpen, hogy a tollas részt lefelé fordítja. A nagy tollakat persze kihuzgálják a bőrből, a finom pehelytollak pedig egyszerű melegeket tartanak. Szóval, télen dunyhát vesznek magukra. Ha aztán elindulnak a mamák a kicsinyekkel, a hátukra veszik őket. Mi is megtesszük ezt a gyerekekkel tréfából. Ők azonban sokkal kényelmesebben csinálják. A kabát hátán van egy nagy zseb, abba ültetik a kis emberkét. Ugy-e, jó találmány? Hasonlít a kenguruk szokásához, csak a kengurunak a hasán van egy nagy zacskója és a természettől kapta ajándékba. A gyerekeket mindig az anyák hurcolják, talán attól félnek,

hogy a papa nagyon szigorú talál hozzájuk lenni. Ha te eszkimó lennél, valószínűleg nem engednéd, hogy mindig szegény feleséged fáradjon. Nem is tudom, mit csinál a szegény mama, ha ikrek születnek. Te bizonyára két nagy zsebet csináltatnál magadnak, nem is hátul, hanem oldalt. Akkor vennéd észre, milyen hasznos dolog ez. Ha fázna a kezed, csak bedugnád a zsebedbe, a gyerekek azonnal megmelegítenék. Ha aztán valamelyik rossz lenne, rögtön meglehetne huzni a fülét. Arra azonban nagyon vigyáznod kellene, hogy valamelyik zsebed ki ne lyukadjon, mert kipottyanna a gyerek.

Tamás: Igaz-e, hogy csunyak és kicsinyek?

Apa: Ha csunyanak tartod azt, ami tőlünk eltér, akkor csunyak. De sok európai ember nagyon dicséri őket. Az arcuk sötét színű és széles, de különösen a fiataloké barátságos. Látszik rajtuk, hogy engedelkeny, jószívű emberek. Nincs arcukon semmi torz. Termetük nem kicsiny, olyanok, mint amilyet mi közepes termetnek hívunk. Izmosak, vállasok. Egész megjelenésük szokatlan, de rokonszenvesnek mondható. Nincs semmi félelmetes bennük. Nem is okoznak ők semmi bajt. Szívesen fogadják az idegent és meg is kínálják mindazzal, amijük van. Ha valami apró ajándékot kapnak, úgy örülnek neki, mint a gyermekek. Az olyan ajándéknak is, amelyiknek semmi hasznát se vehetik. Ujabban a nagyobb telepeken boltos is van. Mikor nagyritkán megérkezik a hajó és hozza az új árucikkeket, lázban van az egész telep. Különösen az asszonyok. Már hajnalban a bolt körül csoportosulnak. Mihelyt beeresztik őket, vizsgálgatják a cikkeket. Ha pénzük, vagy csereeszközük sincs, akkor is órákat töltenek el azzal, hogy mindent megvizsgálják, valósággal kigyönyörködik magukat. A fehér ember találmányaira mint csodákra bámulnak. Igazi gyermekek!

Ujabban sokan áttértek a keresztény vallásra. A papok próbálják átalakítani gondolkodásmódjukat, de nem nagy sikerrel. Könnyen meg lehet őket tanítani az írásra és olvasásra, de régi természetüket nehéz megváltoztatni. Sok baj van tanítás közben amiatt is, hogy a nyelvük szegény, nincs mindenre szavuk. Már a számolást is nehezen tanulják meg. Ötig könnyen számolnak, mert megnevezik az egyik kezük ujjait, tizig már nehezebb, mert át kell térniök a másik kezükre. Ezt te — úgy látom — nem érted. Olyenféleképpen képzeled a dolgot, mintha nálunk a hüvelyk egyet jelentene, a mutató ujj kettőt és így tovább ötig. A hatot már úgy kellene mondanunk, hogy a másik kéz hüvelykje. Tizenegynél átmennek a lábra, tizenhatnál a másik lábra. Persze te most arra vagy kíváncsi, a huszonegyet hogy mondják. Nagyon egyszerűen. Mintha te azt mondanád, hogy a másik ember jobb hüvelykje. Így csak elszámolgatnak vagy negyvenig. Régebben ennyire sem volt szükség, mert senkinek sem volt közülök például 40 kutyája, vagy 40 csónakja. Mióta a pénzt ismerik,

nehéz egy kicsit a számolás. Képzeld el, hogyan lehet szorozni és osztani ilyen furcsa nevű számokkal. Írásban könnyű megcsinálni, de kimondani lehetetlen. Ott nagyon rossz dolga lehet nemcsak a gyerekeknek, hanem a tanító bácsinak is.

Tamás: Miert nem jönnek el arról a borzalmas vidékről? Még elég üres hely van a világon melegebb vidékeken is.

Apa: Szeretik ők az a vidéket. Te is megszeretnéd, ha egyszer megláthatnád. Amikor a felkelő nap a hatalmas jégsziklák csucsait be-
aranyozza, amikor a fehér hómezők aranyos színben usznak, csodás látvány lehet. A nap sugarától ragyognak a jégkristályok, mintha millió gyémánt tükröződnék. Amikor megjelenik a

csodás északi fény és bevilágítja a jég birodalmát, az odavetődő fehér embernek szeme-szája eláll a csodálkozástól. Nem egyhangu ez a vidék, hanem nagyon is változatos. Változatossá teszik az óriás viharok is. Amikor a jéghegyek és jégmezők recsegve-ropogva mennek egymásnak, amikor a hullámok tájékozva rohannak a partnak, borzalmas ugyan a kép, megrendítő is, de fenségesen szép. Az eszkimó nem cserélné fel a hazáját a meleg vidékek országaival.

Tamás: Még egy pár dolgot meg akarok kérdezni az eszkimókra vonatkozólag.

Apa: Majd legközelebb, fiam, még beszélgethetünk róluk.

(Budapest.)

A legrestebb.

Apró unokáinak meséli Elek nagyapó.

Volt egyszer egy király s annak három fia. Na, én országot-világot bejártam, sok királyfit láttam, de még ilyet egyet sem, mint volt ez a három: lustálkodtak télen-nyáron, még csak nem is lovagoltak sem lón, sem számaron. Öreg ember volt a király, sokat busult, busulódott, egész éjjel hánykolódott az ágyában, mind azon tűnődött: királyságát kire hagyja? Tán a legnagyobbra? Tán a középsőre? Tán a legkisebbre? Addig busult, buslakodott, betege lett a busulódásnak s az ágyából fel sem is kelt másnap.

Nosza, mindjárt szólt az inasának, küldje be a királyfikát, mind a hármar egyszerre. Ugy ám, egyszerre, nem szerre.

Hát jöttek a királyfiak, még jóreggelt sem mondtak, mert arra is lusták voltak.

Nézte, nézte a király őket, aztán mit gondolt, mit nem magába, monda, amint következik:

– Drága magzataim, érzem, hogy meghalok. Halljátok meg mostan, amit határoztam. Azt határoztam magamba, az én halálos ágyomba: arra hagyom országomat, ki legrestebb közületek. Hadd hallom hát, feleljetek.

Nagyot ásított a legnagyobb királyfi, megmegszusszant minden szóra, míg elmondá szóról-szóra:

– Hát akkor enyém az ország. Mert én ha lefekszem s a szemembe eső cseppeken, még ki sem törülöm, alszom tovább, úgy bizony!

Mondá a középső:

– No, ennél én sokkal restebb vagyok. Mert én ha a tűzhelyre ülök melegedni s égeti a tűz a sarkamat, akkor sem huzom el a lábamat.

– Ej, haj, hát még ez is restség? monda a legkisebbik. Hallgasson ide, lelköm édes apám! Olyan rest vagyok én, hogy, ha fel akarnának akasztani s a kötél már a nyakam körül volna, akkor meg valaki kést adna a kezembe, hogy a kötelet elvágjam, inkább meghalnék, semhogy a kezemet megmozdítsam!

– Most már boldogan halok meg! kiáltott az öreg király. Te vagy a legrestebb, lelköm kicsi fiam, tiéd az országom, tiéd a koronám, viseld egészséggel.

Azzal a király szeme bekoppant, még csak meg sem moccant.

Itt a vége, fuss el véle!

**INGYEN CIMBORÁT,
INGYEN KÖNYVET ::**

küld Nektek a kiadóbácsi, ha előfizetőket szerettek. – Olvassátok el a boríték hátsó belső o-o-o-o-o-o oldalán levő felhívást! o-o-o-o-o-o

A fű és az ibolya.

Tavaszi volt. Neki zsendült a fű s remek zöldje pompásan ragyogott a napon, a teménten fűszál közé szerényen bujt el az ibolya. Nem is lehetett látni. A réten egy lányka játszott. Pillangót kergetett és így futás közben ahhoz a helyhez került, ahol a sok fűszál között az ibolya is szívt a jótékony nap melegét.

Mondják a fűszálak:

– Velünk fog játszani a kis lány...

S alig mondták ezt, arra futott a kis lány, s lám: hirtelen megállt. Megérezte az ibolya illatát. Iziben megkereste, majd hozzá ült s simogatta, becézgette... Sokáig játszott vele, majd leszakította és magával vitte.

Hej, eltanakodtak a fűszálak! Mondja az egyik, amelyik fiatalabb volt: Annyian vagyunk s még sem játszott velünk a kis lány... Felel neki egy öreg fűszál:

– Hát ilyenek az emberek! Azt becsülik, amiből nagyon kevés van...

Elgondolkodtak ezen a fűszálak, mert mélyen hallgattak.

Avar Gyula

Az egér és a béka.

— Irta: MONOKY SÁNDOR. —

Ici-pici kis egér
Mit gondolt magába?
Hogy ő bizony utra két
S elmegy a világba.
Tarisznyáját megtömlte
Mindenféle jóval,
Jó szalonnabőrrel és
Csörgős mogyoróval.
Ment, mendegélt síkságon,
Hegyen-völgyön által,
Meg is ismerkedett sok
Mezei pajtással.
Ha nagy volt a meleg, vagy
Nem bírta a lába,
Megpihenni el-elbújt
Lapu árnyékába;
Ha pedig a nap leszállt
S elérte az este,
Valamelyik rokonát
Nyomban fölkereste.
Puha ágyat vetettek
Ökeme számára,
Nem is néztek másképp rá,
Csak mint egy királyra.
Három napi ut után
Egy nagy tóhoz ére,
Egy varangyos béka jött
Uszva ott feléje.
„Adjon Isten jó napot!”
„Neked is, egérke!”
Hát ugyan mi szél hozott
Erre a vidékre?”
„Meguntam már nagyon az
Otthon való létet,
Utra keltem tehát egy
Kis tanulás végett.
Hanem, édes jó komám!
Nagy utam van hátra,
S amint látom, nincsen itt
Se' ladik, se' bárka;
Megkerülni e tavat
Nincs inyemre nékem:
Uzni taníts meg engem,
Ezt az egyet kérem!”
„Hogyne, hogyne, szívesen!
Mi sem könnyebb ennél,
Csak kösd magad utánam,
Különben leesnél!”
Úgy is lett. A kis egér
Már örült előre,
Milyen híres uszó is
Válik majd belőle!
Ám a béka ravaszul
Mást eszelt ki nyomban:
Pusztuljon el az egér
Ott lent, a habokban.
Sekély viznek a színén
Hagyták el a partot,

De a mélynél a béka
A fenéknek tartott.
A kis egér átlátta
Rögtön a gaz tervet
És a gonosz békának
Könyörögni kezdett;
De ez nem is ügyelt az
Egérke szavára,
Hanem — amint meglátjuk, —
Ugyancsak megjárta!
Egy nagy gólya ugyanis
Épp akkor szállt arra,
Fájt a foga már egy kis
Jó béka-falatra.
No, de meg is kapta azt,
Amire úgy vágyott,
Mert hirtelen lecsapott
A vízbe reájok,
Föl is kapta a békát
És elröpült véle,
A szájából kilógott
Szegény kis egérk.
Mégfogadta, nem úszik,
Se' nem repül többet,
Csak még egyszer érintse
Lábával a földet.
Szemük elől alig, hogy
Eltűnt a tó vize,
Le is szállott a gólya
A földre izibe.
A kis egér se' volt rest,
Abb' a pillanatba'
Éles fogával a guzst
Rögtön elharapta,
S uccu! vesd el magadat!
Elmenekült onnan
És meghuzta magát egy
Közeli bokorban.
A gólya meg a békát
Jóízűn lenyelé — —
— — Aki másnak vermet ás,
Maga esik belé!

(Vámfalu.)

A Cimborá augusztus 26-án megjelenő, 34-ik számának tartalomjegyzéke:

Cimkép: *A gyík.* (Verssel.) (Vágó Pál festménye.) — Szombati-Szabó István: *Japán vers.* — Benedek Elek: *Vannak-e még ilyen emberek?* Elbeszélés. — *A sétatéren.* Vers, képpel. — Tamás érdeklődik: *Az eszkimókról.* — Elek nagyapó: *Korkszkru Misi tigrisvadászaton.* — Benkő Anna: *Pistuka emlékkönyvébe.* Vers. — Keresztury Sándor: *János bácsi.* Elbeszélés. — Jani bácsi: *Hasznos szórakoztató.* (Képekkel.) — Gulyás Károly: *Pittyembő.* Mese. — Alphonse Daudet: *A Senillante pusztulása.* Tengerész történet. — *Fejtörő.* — *Elek nagyapó üzeni.* — *Regénymelléklet*

Toroczkói fonó.

(Jelenet a népeletből, a serdültebb, 13–14 éves ifjuság számára.)

– Irta: Berde Mária. –

SZEMÉLYEK: Feri, obsitos. Zsiga. Peti, kis siheder. Gyuri. Ké: muzsikus cigány. Eszti néni (Ekhátné). Pendzsi Judit. Kati Teri. Sári Zsuzsika, egészen kicsike leányzó. Még vagy nyolc-tíz legény és leány.

(A férfiak testhezállók, sötét, leginkább barna, magyarszabású dolmányt, zsinóros nadrágot viselnek, fejükön, mikor bejönnek, pörge kalap, rajta rózsás bokréta. – A leányok ruhája ugynevezett molnárkék leszedett szoknya, könnyű fehér ingváll, apróra leszedve, az ujj hosszú és fent erős kék himzéssel dusan ki van varrva. A kötény piros vagy fekete, ez is le van szedve apróra és rózsás szalaggal diszítve. Ugyanilyen szalag a pártá, rajta hátul, félkörben a fülig, válligcsüngő tarka szallagok. A kötény mellé nagy, színes selyemkendő tűzve. A nagymama ruhája ugyanilyen, fekete és fehér színben, a fején hátrakötött keszkenő. – A cigányok piros mándliban, rongyos fekete nadrágban, lehetőleg komikusan öltöztetve)

Szin: Paraszt szoba.

Lányok elszórt parasztszékeken, zsámolyokon, guzsályról fonnak Eszti néni bóbiskol a középtájon. Judit előtérben, Pendzsivel beszélget.

Pendzsi: Te én már láttam.

Judit (félénken): Ügyes-é, még mindig?

Pendzsi: Mint a cserefák az erdőben. Az este gyűtt meg.

Judit (sóhajt): Hát ki tudja... Sokfelé járt, nálamnál sok szebbet látott... Három esztendő nagy idő...

Sári (odahajol) Mit pusmutyáltok? Fogadom Ferit, az Eszti néni unokáját...

Lányok mind: Hát hazagyűtt?

Eszti néni (felriad): Mi... Izé... nem aludtam... hogy hazagyűtt-e? Még az étcaka!

Kati: Hát hon bujdosik a lányok elől?

Eszti néni: A barátait bujja, de ma este itt lesz!

Pendzsi: Sze' még akkéne hogy ne. Csak már gyünnének. Nem forog az orsóm csupa fehérnépek között!

Eszti néni: Szégyeld magad! Ugyan leginyre áll az eszed!

Pendzsi: Sze' tán az Isten teremtetten ilyennek!

Eszti néni: Hát a többiért mért nem?

Pendzsi: Csak teszik magukat!

Sári: Fogd bé a szád! Nekünk nem keli leginy! Menjenek a sutyinába!

Kati: Töllem ugorjanak a kövek közé! Ugy-e, lányok?

Lányok: Ugorjanak hát!

Zsuzsika: Biza ne ugorjanak!

II.

Legények (kint éneklnek): Nyisd ki babám az ajtót...

Pendzsi (felugrik, ajtót nyit, majdnem nyakába esik Zsigának).

Legények: Szerencsés jó estét néktek, po-

hárbéli virágszálak! Kendnek is Ekátné asszonyom!

Ferenc: Hát hogy s mint megy a munka? (keresni látszik valakit, végül Juditra néz, ki le-süti a szemét).

Sári: Ejsze, jobban, mintha keetek csinálnák!

Legények (elvegyülnek a lányok közé, a lányok sugdolóznak és Ferencre néznek).

Zsiga: Jó lenne, ha nem mind pusmognának a leányzók, mert nekünk fontos beszédünk van velük.

Pendzsi: Ugyan mi, te hires?

Zsiga: Hát ez. Ekárt Ferenc barátunk most gyűtt meg a katonaságból, osztán mátkát keres magának.

Leányok (zavartan babrálnak kötényükhöz).

Zsiga: Aztán eljött közitekbe, válogatni.

Pendzsi (csipőre tett kézzel Zsigához lép):

Mit? Válogatni? Hát edény vagyunk mi a piacon talán? Az utolsó is van olyan köztünk, mint ő leginybe!

Peti: A te szádért ugyan nem fontak!

Zsuzsika (hátról megrántja Petit): Ne szólj más lányhoz te!

Pendzsi: Fogd bé a szád, pókás buba! Halljuk hát, mit akartok?

Zsiga: Ezt. Tegnap este is itt volt a fonó, mi?

Kati: Itt hát. Mi hiba van benne?

Zsiga: Semmi. Az étcaka belopóztunk ide a pitarba és minden guzsalyba egy pengő ezüst forintost dugtunk. Mármint megistáljuk szépen Ekátné asszonyomat, mondjon nekünk egy szép mesét. A lányok fonnak eközbe. Aztán akinek legelőször kiesik a guzsalyából az ezüst forint, azzal fog Ferenc elmátkásodni. Mert hát az a legserényebb, az való ilyen nagy gazdaságba. Igaz, Feri?

Ferenc: Tisztaszent igaz. Így legyen.

Lányok (sebesen fenni kezdenek mind, kivéve Pendzsit, ki Zsiga kalapjába tűzöget virágot és Juditot, aki elszomorodik, guzsalyát el-ejti és fejét lehajtja. Ez így tart az egész mese alatt).

Ferenc: No nagyanyám, halljuk az arany száját, kedvesem! (leül a nagyanyóhoz, de úgy, hogy Juditot figyelhesse).

Lányok (fonnak, legények sugnak nekik, felveszik a leejtett orsót, így az egész mese alatt).

Eszti néni: Hát hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy boldogország, megvagy az ma is. Aranyból vannak ott a házak, gyémántból az ablakok, rubintból a rózsaszálak. A leányok a köntösüket szivárványból szabják. Aztán ezüst kocsikon járnak. Finomabbnál finomabb ételeket esznek, ha hazagyűnnek a kocsikából. Somodi-

kenyér, mézes-mákos patkó, füge és szentjános-kenyér járja. Aztán dőgozni se kell, mert minden magától terem azon-készen, a fán az erdőbe. Csak szüretelni kell mindennap, annyi a dolog.

Zsuzsika: Oh, be gyönyörűséges szép ország lehet!

Gyuri: Aztán kik laknak benne?

Eszti néni: Hát csupa gyöngyvirágszál, szép fiatal leányzó, esze szeplős vagy ragyásképű, hanem fehér mint a té s piros mint a rózsza!

Zsiga (pattint az ujjával): Emmár beszéd!

Kati: Hallgassanak, halljuk a szót!

Eszti néni: Várjunk csak, öcsém. Halljátok csak tovább. Annak az országnak a szomszédjában van egy másik ország. Annak is csupa tiszta arany házai vannak. Aztán ott is mindenféle finom étel, malachus, kolbász, csöröge készen terem a fán. Aztán a fák levele pipadobányából való és a makk a hozzávaló pipa s a patakból finom piros bor csereg.

Gyuri: Csuha! Halljátok, leginyek? E csak a szebb ország!

Peti: Aztán kik laknak benne?

Zsiga: Eisze ifiu leginyek?

Eszti néni: Ugybiza, ifiu leginyek!

Peti: Jaj hogy szeretnék odajutni! Eszti néni nem tudja az utját?

Zsiga: No már én is szívesen elkoptatnék egy csizmát odáig!

Eszti néni: Tudom biz én az utját, ha akartok, mind oda mehettek!

Gyuri: Ne teketóriázzék, szóljon hát akkor, merre van! (egyese fel ugranak, körül állják Eszti néni.)

Eszti néni: Várjatok hé. Még valamit nem mondtam meg. Ezt vegyétek eszetekbe: a két ország közt akkora hegy van, hogy soha egyikből a másikba eljutni nem lehet. Aki leginy vagy leány oda megy, a sose látja többet a mátkáját! (mind elképednek.)

Zsiga: Mit, hogy sose lássam többet a szép hajadon leányokat!? Meggondolom, menjek-e?

Gyuri: Megy a vaskalán, de nem én!

Eszti néni: Hát ti leányok?

Pendzsi: Menjen, aki bolond!

Peti: Én mennék!

Pendzsi: Te hüvejkmatyi, te! Neked szívesen pakolunk utravalót!

Zsuzsika (veszekedve): Na, várj te, többet egyet se táncolok veled te hűtlen, te gonosz!

Kati: Ne veszekedjete, halljuk tovább a mesét!

Eszti néni: Nincs tovább. Csak látni akartam, tudnak-e leginyek, leányok úgy szeretni, mint az én ifiukoromban?

Judit (a mese vége felé lopva törölgeti könnyeit): Bizony nem tudnak Eszti néni!

Zsiga: Mit vádolsz minket?

Judit (sirva eltakarja az arcát).

Gyuri: De ha vége van a mesének, akkor

egy leány se font elég sebesen, mert egy tallér se hullt még ki.

Pendzsi: Igaz, hol a tallér?

Peti (csufolkodva): Na, kisasszonyok!

Pendzsi: Te, hallgass, mert kapsz!

Zsiga (Judithoz lép): Hát te mit itatod az egereket, mi?

Judit (szégyenkezve): Valami jutott az eszembe... otthon... édesanyám beteg...

Zsiga: Beteg a csudát! Miért nem fontál egy araszt se?

Judit: Én... én fontam...

Zsiga: Dehogyan fontál. Sz' akkor kiesett volna a tallér. (Veszi Judit guzsalyát.) Ihol van ni! (Felmutatja a forintot.)

Kati (durcásan): Ez csalás!

Judit (Ferencre néz): Mit csufolkodtok velem, szegény leánnyal?

Ferenc (hozzálép): Nem csufóság ez, Judit. Judit (sir).

Ferenc: Hát mért nem fontál, nó?

Pendzsi: Hát nem font biz ő, mert rosszul esett neki, hogy keed válogatni akar, meg tallérral próbálja ki a legserényebbet, mikor senki úgy nem arat, gereblyél mint Judit közöttünk! Meg aztán szava köti keedet, három esztendő előtről!

Ferenc: Hát én állom is a szavamat. Tudjátok meg, szép leányok, hogy egy kicsit megcsaltunk benneteket. Nézzétek meg a guzsalyokat, egyben sincsen tallér, honnat is vóna manapság? Csak a Juditba tettünk, hogy mikor kigurul, visszaadjam jegygyűrűre.

Judit: Oh Istenem!

Ferenc (átöleli Juditot, a nagyanya a szemét törli). (Ezalatt hátul a két cigány besurran a hegedűvel.)

Sári: De nem addig van a'! Mit hergettek itt keetek minket, hogy kopásig fontuk az ujjunkat!

Peti: Hát, hogy egy kicsit megdógoztassunk tiktöket, meg hogy kacagjunk egy kicsit, milyen serényen fontok egy legényért.

Pendzsi: Már engemet ne kacagjon egyik is, én ugyan nem fontam egyet sem!

Kati: Ez már igaz beszéd! Csak neked van eszed közöttünk!

Zsiga: Osztán mért nem fontál, te hetyke?

Pendzsi: Mért? Mert énnekem nem Ferencre áll a gondolatom!

Zsiga: Nem-e? Hát ki fiára, talán a királyét várod?

Pendzsi: Igen is, úgy van. Király Jóska fiát, Király Zsigát... Zsiga eszem a zuzádat! (Megöleli.)

Teri: Hát velünk mi lesz? Hoppon maradunk? Nem addig van a!

Zsiga: Igaz, legények. Válassza ki minde-nik a magáét, osztán rugjuk ki a ház oldalát! (Leányok, legények föl állanak táncra, a cigányok rázendítik, esetleg kint a kar.)

„Ez az én szeretőm“ stb. — Tánc, Peti a

kis Zsuzsikával előtérben, jobbra Pendzsi Zsigával, balra Judit Ferivel, a nagyanya a kemenchéhez támaszkodva nézi őket. Függöny.
(Marosvásárhely.)

Régi magyar játékok.

Közli Horváth Mihályné.

Királyosdi vagy királynősdí.

Ezt játszhatják sokan is, de legalább 5–6 gyerek kell hozzá. Egyet megválasztanak királynak vagy királynőnek, egy pedig lesz a postás, választás útján. A király benn marad, a postás pedig másik szobában vagy künn kikérdezi a többi, persze titokban, sugva, hogy mit üzen a királynak. Aztán azok mondhatnak sok mindenfélét, ilyenformán: „Beillene királynak, ha fehér ruhája volna, vagy fekete haja volna, vagy nagy orra volna” – vagy bármi tréfás okot mondhatnak. Amikor aztán mindegyiket kikérdezte, kopogtat a király vagy királynő széke hátán, vagy mellette levő asztalon, a király pedig mondhatja: „még alszom, vagy: most öltözöm, most reggelizek, vagy: most mosdok”, szóval: sok mindenfélét, még azt is, hogy: „most hozzák a koronámat.” Aztán amikor már megelégedte, mondhatja hogy: „szabad.” Akkor kezd a postás:

Összejártam felségednek minden ringyesrongyos városát. Az első városban azt hallottam, hogy beillene királynak, ha nagy orra volna, a másik városban azt hallottam, hogy beillene királynak, ha fehér ruhája volna stb. stb. Így tovább, míg valamennyi üzenetet elmondta. Akkor aztán a király választ az üzenetek közül, hogy melyik tetszik neki legjobban. És akkor az lesz a király, aki azt az üzenetet küldte, amelyik tetszett a királynak s most a király lesz a postás, de lehet más is. És így megy aztán tovább, ismét előlről kezdve.

Kapus-játék vagy vár-játék.

Ehez sok gyerek kell. Leginkább az iskolában játszottuk, szabad időnkben.

Két gyerek, kezüket összefogva és felemelve, kaput csinál, a többi pedig egymás kezét fogva, láncot. A legelső megáll a kapu előtt. A kapusok mondják:

László urunk, mi királyunk.

A láncosok elseje felel: Mi is népei vagyunk.

A kapus: Minapában itt járatok, hidunk lábát eltörétek, meg sem csináltátok.

A láncos: Ácsok vagyunk, ácsmesterek, diófából kifaragjuk, ingyen is megaranyozzuk.

A kapus: Honnan veszitek az ingyen aranyat?

A láncos: Föl fölme gyünk Boldogasszony oltárához, kérve-kérjük, adja meg mint felebrátjának.

A kapus: Hazudtátok, megloptátok.

A láncos: Isten tudja, mi nem loptuk. Mi a kaputok váltása?

A kapus: Egy arany alma meg egy szép leány.

A láncosok mind énekelnek:

„Aranyalma most bimbózik,
A szép leányt most nevelik.
Nyisd föl kapudat,
Hadd kerüljem váradat,
Uj hold, fényes hold,
Ma viszik, holnap viszik
A mi leányunkat.
Legyünk bátor egy vitézek,
Kapun menjünk által.”

Ekkor a láncosok sietve keresztül bujnak a kapu alatt, de a kapusok csak vagy kettőt-hármat bocsátanak át. A kaput lecsapják, a künn maradtak elszaladnak. A kapun átjutottak pedig a kapusok nőgé állanak. Akkor aztán újból kezdik a künn maradtak, egész addig, míg valamennyi benn van a városban.

(Marosujvár.)

Öcsike imádkozik.

– Topp! – kiáltott Öcsike egy forró, meleg napon – van egy nadselü gondolatom.

– Ki vele! – biztatta Andris.

– Tudod-e, hogy Gusti bácsi ma sem hozott csuklot nekünk?

– Hol itt a „nadselü” gondolat? Guszti bácsi egy vén zsigorás, ezt én rég tudom.

– Hol itt a „nadselü” gondolat? Itt, a markomban, ni! Nézzs ide. Ezs ugy-e tolom?

– Talán korom?

– Pelse, hogy tolom.

Ezst a tolmot én betesem a Gusti bácsi zsebibe...

Diktum, faktum, s míg Guszti bácsi bent az apussal diskurált, Öcsike egy jó marék kormot tett Guszti bácsi felöltőjének mindkét zsebébe. Éppen a kellő pillanatban, mert Guszti bácsi bucsuzkodott az apustól: indult a kávéházba. Hát ment, mendegélt Guszti bácsi, szokása szerint zsebrevágott kézzel s amint ment mendegélt, hozzásegődött egy szemtelen légy, amely mind a Guszti bácsi arca körül szemtelenkedett.

Az ám, már rá is szállott az arcára! Éppen jobbfelől.

– Ebadta szemtelen legye! – csapott hozzá dühösen Guszti bácsi.

– Nohát ez mégis csak rettentő! – mordult föl a

bácsi. – Most meg balfelől szállott az arcomra!...

Nosza odacsapott Guszti bácsi, de persze, hogy a légy idejében felröppent.

– Hát ez kibírhatatlan! – ordított most Guszti bácsi, mikor a légy ördögös gyorsasággal bal arcáról jobb arcára, meg vissza röpködött. Akárcsak a pillangó, amely virágról-virágra száll. Guszti bácsi úgy össze-vissza pofozta magát, hogy öröm volt nézni. Hát még az arca! Az volt ám a gyönyörűség!...

Dult-fult Guszti bácsi, magánkívül rohant be a kávéházba, ott ledobta magát egy asztal mellé és szörnyű mérgesen kiáltott a pikkolófiura:

– Csésze kávét! Egy-kettő!

Egy-kettő ott volt a kávé.

– No! – mordult a pikkolóra, – mit nézel? Mit vigyorgsz? Mi!?

– Kormos tetszik lenni,

– vigyorgott tovább a pikkoló.

– Mit? Én és kormos!

– üvöltött Guszti bácsi.

– Nem tetszik hinni?

vigyorgott még tovább s még szemtelenebbül a pikkoló. Az-

zal hirtelen leakasztott egy

kis tükröt a falról s Guszti bácsi elé tartotta.

Szörnyű látvány tárult Guszti bácsi elé! Jobbról-balról tele volt mázolja arca koromfoltokkal. S a keze! Még csak most pillantott a kezére. Az is csupa korom. Isten csudája, hogy hanyat nem vágódott rémületében.

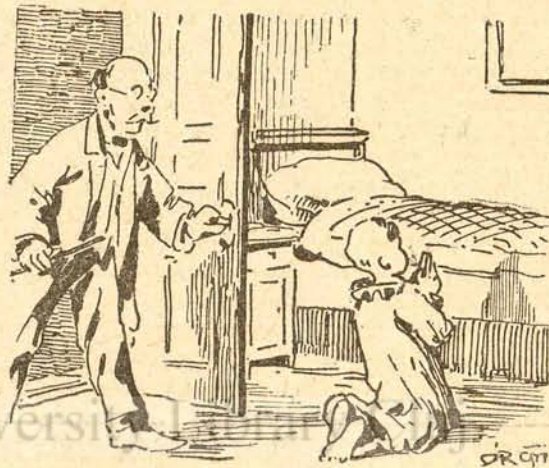
Magánkívül rohant a konyhára, a vízcsap-

hoz, lemosta arcáról, kezéről a kormot, aztán ki az utcára.

– Ez az Öcsike műve! – dörmögött magában. – No megállj, lurkó! Ugy kiporolom a nadrágodat, hogy száz esztendő korodban is megemlegeted!

Rohanvást rohant az utcán, aztán fel az Öcsikék házába, ott is a negyedik emeletre, (ha legalább az első emeleten lakna a fickó!) haragosan becsengetett, nyílt az ajtó, se szó, se beszéd, be a gyermekszobába. No, szegény Öcsike, most jaj neked!

Am amilyen szörnyű látvány tárult Guszti bácsi elé, amikor a pikkoló a tükröt elébe tar-

totta, épp oly megható látvány tárult most elébe. Öcsike ott térdelt az ágyacskája előtt, összekulcsolt kézzel s imádkozott:

Véde van mál a nappainak,
Kivánom a nyugodalmat,
Mi atánk, ki van azs édben,
Vidázss lám a sötécsédben – Amen.

Guszti bácsi meghatottan huzódott vissza az ajtóból s csendesén mormogta:

– Oh, oh, a kis ártatlan... Nem visz rá a lelkem, nem...

Szép csendesén hazaballagott s utközben imígy elmélkedett: Hiszen én is éppen ilyen csintalan kölyök voltam, s lám, milyen „rendes” ember lett belőlem!

A cserépdarab.

Egy cserépdarab a szántóföldre került s hogy, hogy nem: úgy csillogott a napfényben, mintha drágakő volna.

Mondta is a rögöknek:

– Titeket nem szeret senki. Azért is vagytok oly feketék... Bezzeg én, a csillogó köntösömben megérdemlem, hogy a drágakövek királya legyek...

Éppen arra szánt a gazda, látja a cserépdarabokat, hát megfogja s a szemétre dobja. Haraggal mondja:

– Csak ne volna annyi piszok ebben a jó fekete földben...

Avar Gyula

Elek nagyapó üzeni:

Minden levél egyenesen Elek nagyapó címére: Kisbaczon, (Bafanii Mici) u. p. Nagy-baczon, (Bafanii Mare) Háromszék megye (Jud. Treiscaune) küldendő, akkor idejében kaptok választ. A levélírás egyik fontos szabálva, hogy benne legyen a levélben: hol kelt, melyik évben s melyik hónap hányadikán!

Falusi unokáimat kérem, hogy írják össze szépen a falujokban élő jobbmodú gyermekek nevét s juttassák hozzám. A városokban általában sok hü és lelkes olvasója van a Cimbora-nak, de szeretném, ha a falusi gyermekek is részesülne- nek a Cimbora lelki táplálékában. Ha minden faluban egy-két jobbmodú gyermek jártna a Cimbora-t, ezeknek a szívességéből lelki táplálékhoz jutnának a szegényebb sorsú gyermekek is. Mindnyájatok érdeke, hogy a falvakban is mennél több művelt lelkű, nemes gondolkodású ember nevelődjék s aki ebben közremunkál, Istennek felszö munkát végez! — Lázár Hanna Csikaplocza. Jól reméled: öcsike nadsell gondolataiból nem fogtok ki. Ő már sokszor nyaralt a Balaton mellett, ahová te nyaralni mentél, de bármennyire szép: a Balaton, azt tartja ő: ezerszer szebb Kibaczon. Budapesten hiába keresnél, mert szeptember vége előtt nem megy vissza. Balácsi Józsi erkörtl- vélyesi unokatesivéred még nem irt nagyapókat, de remélem, hogy most majd irti fog ő is. Csikszerebába, ha előbb nem, karácsony ünnepeén elmegyek az én Jucika unokámhoz. Ked- ves volna, ha akkor találkozhattunk. — Böiöni Pista és Bandi Torda. Az abszolútó vizsgán tanáraitok nem voltak jelen s az eredmény kétfős. Erre büszke lehetsz, Pista. Kapitál jutalom- könyvet is, megkaptad a pályázaton nyert könyvet is: erre is méltán lehetsz büszke. Elvárnom, hogy most már gyakrabban ír- sz. — Weiser Laci Eperjes. Örömmel látalak unokám sorá- ban. Ha alig várod a Cimbora-t, ez azt jelenti, hogy nem hiába dolgozom éretetek. A Székés a teknőben ritka nagy tetszéssel találkozik, aminek örvend az írója is, aki oly sok szép mesét és történetet írt már a gyermekifjúságnak. A rejtvényed sorra kerül. — Varga Rózsika Marosvásárhely. Nagyon szeretet a Cimbora-t, szeretnél mennél több előfizetőt szerezni. Dicséretre- válik ez a buzgólkodás, mert jó szíve is vall: kívánod, hogy mennél többen részesüljenek a Cimbora lelki táplálékában. Vajha minden olvasótársad követné a szép példát. Bár kezdő vagy a rejtvénytérképben, látom, hogy már értesz hozzá s egy-kettő sorra is kerül belőlük. — Csikag László Kalán. A nyaralásból hazajövet kellemetlen meglepetés ért: hiányzott a 27. meg a 28. szám. Ne bússulj, pótolja a kiadóházi. — Telegyi Erzsike Marosvásárhely. Ha csak írásból és rajzból volt ket- teted, egyből egyet, meg lehetsz elégedve a bizonyítványod- dal. Egyébként én az írással is meg vagyok elégedve: meg is adom az egyet a leveledre. A kiadóháziak írtam, hogy küldje tovább az újságot, amíg apuka hazajön Szovátról. Ha az előre jelentett szám tartalmából egy s más hiányzik a meg- jelenéskor, ez onnét van, mert akkor még csak kézírásban van együtt az a szám s pontos számítás nem lehet fenni, de az így kimaradt cikk előbb-utóbb jönni fog. Az egyik beírtéjvénye- den nem tudtam eligazodni, a másikat meg az a baja, hogy a nevem a megjelölés. Mászt próbálj. — Hirsch Marvi (Mar- osvásárhely. Amint az üzenetek élén olvasható, minden nekem szülő levél Kisbaczonba címzendő és nem Szatmárra. Egyeses utón is épp elég későn jönnek a levelek. Különben, szerencsére nem késélt le. — Csikag Emilia Kolozsvár. Az a levél bizony valahol elveszett. Remélem, az én levelem hasonló sorsra nem jutott. — Fleischmann Erzsike Medgyes. Éppenséggel nem lát- szik meg írássod helyes magyarságán, hogy százsz elemi végez- tel és száz gimnáziumban végezted a negyedik osztályt is, s nem is fog az meglátászi egyetlen unokámon sem, ha figyel- mesen olvassa a Cimbora-t, mert nagy gondom van arra, hogy tisztá szép magyar nyelven szóljon hozzátok minden munka- társam. Azt igen jól észlekedtet, hogy bizalommal fordulál hozzám tanácsért, mert apukádnak igaza van: ha nem is va- gyok „a világ legkedvesebb embere”, de igaz, hogy szíveket minden gyermeket, s érdekel a sorsuk, mert különösen, ami- kor oly nehéz a pályaválasztás. Ezidőszent nem tanácsolha- tok egyebet: végezd a kereskedelmi iskolát, mert a kereske- delmi és ipari pályán kívül minden más pályán nagy küzde- mek és nagy anyagi áldozatok árán juthatsz célhoz. S te, ki — amint örömmel látom — magánzorgalommal is pótolod az iskolában szerzett tudást, akármely pályát választod: művelt nő leszel, művelt nőre pedig oly nagy szüksége van a mi ha- zánknak! A Cimbora, természetesen nem fogja „cserbe hagyni” öcsikédet sem, csak olvassa ő is a fiedhez hasonló szeretettel és figyelemmel. Edesapádnak tolmácsold meleg üdvözlőmet. — Vincze Erzsébet Gyulafehérvár. Sokszor üzenem nektek immáron: Kisbaczonban lakom s nem Szatmáron! — Münz János Arad. Pompás mindakét rejtvény rajza. — Virág Annuci Dés. Lám, most már találm közölhetőt is a rejtvényeid közt. Tudtam én azt, hogy addig próbálgatod, amíg sikerül. Hát bi- zony ugy van, ahogy abban az újságban olvastad. Egyebet sem igen csinálók: írom a meséket, üzenetek nektek s szere- tettel fogadom, aki meglátogat kisbaczoni kertemben. Hogy mi- kor kell pénzt küldeni az újságért, azt a kiadóházi fogja meg- írni. — Szem. ecsányi Pista Zilah. Mindenből kifutód van, csak a román nyelvből kettes. Majd lesz egyeb abból is, ahogy én téged a leveleiből ismerlek. A Tamás érdeklődéséit nemcsak az uno- kák, de a szülők is olvassák: ennél nagyobb dicséret nem ér- hetné. — Farkas Maria (Marosvásárhely. Ez az üzenetem már valószínűleg Kolozsvárt talál: vége mindjárt a szép nyári va- kációknak. Örömmel látom, hogy pompásan felt a vakáció: egész nap játszódtatok, zongoráztatok, versenyt futottatok egy aranyos kicsi kutyával s az örömben ki is szakított a haris- nyátokat. (Na, ennek aligha örül a mama.) Aztán ott járt ná- latok a mesemondó baci, s elmesélte, amikor öcsike indus király volt. És téged meg is simogatótt. Kedves baci ő. Öcsike és Andris annak idején megkapták a cicákat s meg is köszön- ték neked. Várom Gráz Rózsika levelét, s a tiedet is. — Varga tiuk. Hogy hová küldjétek a ti 1020 selyemgubótokat, azt iga- zán nem tudom megmondani. Régen Szekszárdon (Tolnamegye) váltották be, de oda most aligha küldhetitek. Kinek iratok Lu- gosra? Szeptember második felében arra leszek utam, s akkor érdeklődni fogok. A rejtvényetek jó. — Kohn Jancsi Arad Fi- nomak a vonásaid, de jó lesz más írásmódot választanod, mert szokatlan s emiatt nehezen olvasható. — Sztojka László Dés. Sohasem untat engem az unokám levele, ha még olyan hosszú is. A te leveleidnek különösen azért örövendek, mert folyton szépül az írássod, bár fáj a kezéd Emlékezhetsz rá, hogy kez- detben zsebméltam az írássod miatt, s dicséretre válik, hogy duzzogás helyett megfogadtad a jó tanácsomat, s ma már csak- úgy mosolyognak rám szép kerek betűid. Láthatóan örülnek azok is a tiszta jeles bizonyítványodnak. Ha a Cimbora szám- ról számra szebb, az nemcsak a nagyapó érdeme, de a kiadó- házié is, aki semmi áldozatfól sem riad vissza, hogy a tartá- lomhoz méltó legyen az újság külseje is. — Varga Árpád Budapest. Keresztül utaztál a szép Budapesten, megfürdél a Balatonban, voltál az országházban és sok szép helyen és ül- vén a nyugofi pályaudvaron, nagyapóra gondoltál, „aki oly sok szépet mesélt neked” — s küldöttél neki képes levelezőlapot. Ez a rám gondolás finom lélekre s meleg szívre vall: nagy bennem az én örömem. — Stern Eszter Bazna. Iriam a kiadó- háziak, hogy a 31. számfól — újabb intézkedésig — Bázára küldje az újságot. — Gaspár Margit és Gizi Dicsőszentmar- ton. A mutatványszámokat bizonyára megkaptátok s eddig már rendes olvasói is vagytok a Cimbora-nak, ugye? — Hor- vath László Kolozsvár. Ne uoyan sok mindenen estél át: lehetetlen, hogy hosszú életű ne légy e földön. Fejést ugrottál le a létráról; lebukált a repülő hintáról s két helyen tört be a fejed; lebukált kocsiról s agyverést kaptál. Egyszer a fejedre gyúlt a mozi, másszor szinte elgázolt az autó. Őt év alatt há- romszor jártad meg Bécsen, nyolcszor Budapestet s mi mindent láttál, még halálos végű elgázolást is. Aki ennyi bajjal meg- birkózik, megbirkózik, tudom, a Veréb Jankó levelével is. Ami meg a családod hírtérjedtségét illeti, bámulva áll meg nagy- apóka, pedig e tekintetben neki sincs oka panaszra. Rejtvé- nyeid sikerültek. — Horvath Gyula (Kolozsvár) Jókör kérde- ztet, mert nem ad élefelet magáról Tökma király. Eppen akkor zengete el keserveit, amiből látható, hogy mért szüneteltél öcsike nadsell gondolatait. Te mindenesetre szerencsésebb vagy Laci bátyádnál, mert te csak egyszer buktál le fejed s akkor is egy turós kofa kosarába estél. Hát csak nézz máskor a lábaid alá, mert nem mindig esel ám turós kofa kosarába. Csudálom, hogy oly későn kaptátok a Cimbora-t, hisz meg Kis- baczonban is itt van vasárnap. Pedig Kisbaczon a világ végén van, még azon is egy sánta arasszal túl. — Léb Eiza Borszék- fűrdő. Mind a két nagymamád meghalt, ezen való szomorúsá- gód az oka, hogy már felesztendeje nem írtál. A jó Isten vi- gasztaljon meg téged, édes unokám, s megerősödj, felállj sül- lőj majd vissza Borszékra. Edesanyád üdvözlőjét halásan vi- szonzom. — Kúcsai Tibi Bányok. Irénkének elment az aján- lott levél, remélem, megkapta s meg is vigasztalódott. — Vajda Gyurka Dicsőszentmariton. Bizony, ideje volt, hogy megszö- lálj, ha már újév óta jár neked a Cimbora. De örömet szerez- tel a késeli megszólalással is: az éneken kívül tiszta jeles volt a bizonyítványod. — Kertész József (Kolozsvár) Találd el: annak a történetnek a te szülővárosod, Székelyudvarhely a színhelye. Hogy szépnak találd, annak örövendek, de a vég t félreértetted, ha abban „frivolitást” látsz. Ellenkezőleg. Majd rájössz erre, ha érettebb ésszel visszagondolsz rá. Arról majd a kiadó bácsi értesít, hogy mikor jár le az előfizetésed. — Sin- ger Tibor Marosvásárhely. A mesemondó bácsinál sokan meg- rendelték az újságot a székely fővárosban, de azért igen he- lyesen teszed, hogy magad is szeresz előfizetőket. Mennél több az olvasók száma, annál szebbé és tartalmasabbá lesz az újság. A rejtvénytérképeket minden hónap 10-ikéig kell beküldeni. — Kilei Kóbert Temesvár. Ha a mutatványszám- ban nem volt posztalvány, ez nem akadályt vesz el egy posztára add az előfizetési összeget. Egyszerűen veszel egy utalványt s azt kitöltöd, úgy, mint azok, akik mutatványszám- nélkül is megrendelik a Cimbora-t. A most küldött rejtvények egyike alatt sem látom az öcséd nevét. Sok rejtvényt ne küldj, csak keveset és válogatva, mert amugy is sokan vannak előt- ted, akik rejtvényeik közlésére várnak. Ami meg a Mackó törté- netedet illeti, egyéb tárgyú történet írásán gyakorold a stílu- sodat. A Mackó-történeteknek a halhatatlan emlékü Sebők Zsigmond volt a kitalálója, s némely írók nem átalították bele- kontárkodni, de pörül jártak, mert nyomába sem értek az ő mackó-történeteknek, arról nem beszélve, hogy az irodalmi tisz- tességgel nem fér össze az olvasóközönség félrevezetési aka- rása. — Dóczy Zoltán Nagyenyed Azér, hogy egy szám hiány- zik, nem szabad „vigasztalhatatlannak” lenni, mint ahogy ez Berde Mária néni írja rólad. Remélem, rég megkaptad a hiányzó- számot s már be is köfitted a felvételjamat. — Hirsch Lili Ma- rosvásárhely. Lásd, csak beszélgetnektek kellett arról, hogy még sohasem nyertél, s mindjárt bekopogtatófó hozzád a szerencse i- tenasszonya. Intézkedtem, hogy újságot Borszékra irányítsak. — Ács József Nagyszalonta. Képzelm, mely nagy volt az örö- med, amikor kifutott, hogy egyik rejtvény megjelölése: Arany Já- nos, a te városod szülőtte. Igéreted beváltását, hogy ezentul gyakrabban írj, elvárnom. Hogy mikor járt le az előfizetésed, arról edesanyádat — kinek meleg, elismerő levelet tolmácsold a köszönetemet — a kiadóházi eddig bizonyval értesítette. — Dénes Ibolyka, Erzsike és Szilárd Egyszer megkaptam a mulkiori levelet is, emlékszem rá. Ha olyasmit írtál benne, amire válaszolni kellett, bizonyosan válaszoltam is. — Nagy Bandi és Magda Székelyfalva. Pályámuved beérkezett.

— Ez már az! — ismerte el Miska s megvetéssel dobta el a spárgán csüngő sovány verbekeket.

— Ennyi elég is lesz mára, — tanácsolta Ferkó. — Többet úgy sem tudnánk elfogyasztani, eltenni meg bajos volna.

Miska is így találta helyesnek, tehát vissza-indultak tanyájukra. Itt aztán Ferkó hozzálátott a konyha-művészetéhez s úgy dirigált Miskának, mint valami fő-szakács a konyha-lánynak.

— Hozz vizet az edénybe!... Hordj rózsét!... Rakj tüzet!...

Miska — elismervén ezen a téren Ferkó fensőbbiségét — szívesen engedelmeskedett. De Ferkó sem volt tétlen. Levágta a vadlibát, megkoppasztotta, felbontotta s eldarabolta. Mikor mindezzel készen volt, hozzálátott a tulajdonképeni főzéshez. Tiszta vizet tett fel az edénybe s ebbe beledobálta a vad ruca jobb részeit: a combokat, mellét, szárnyát, hátulját, zuzáját, majd sót és paprikát szórt rá gondolom-szerint és élesztgette a tüzet, hogy forrásba jöjjön a víz.

A víz hamarosan fel is forrott, de ugyancsak sokáig kellett a husnak főnie, míg valamennyire is megpuhult. A vadruca ugyanis nagyon tisztelhetette a szüleit, mert hosszú életű volt e földön.

De a kissé rágós hus is jól esett mindkettjüknek, hiszen ők maguk főzték, nem gáncsolhatták hát a saját művészetüket.

A pompás ebéd után egy közelben felfedezett szalma-kazalból elhoztak néhány öl szalmát, ezt leterítették a földre, leheveredtek reá s jólakottan szemlélve a bárányszerű felhőket, elbeszélgettek.

— Vajjon otthon mit csinálnak? — ábrándozott Ferkó.

— Meg lehetnek ijedve, — vélte Miska. —

De Ficsór is be lehet gyulladva. Furdalhatja a lelkiismeret.

— Bizonyosan kerestetnek mindenfelé.

— Itt ugyan hiába keresnek, meg nem talál. De nem is akarom, hogy megtaláljanak, mert én most már meg sem állok a tengerig! — hős-ködött Miska.

— Mondd, te, — kérdezte Ferkó hirtelen — messze van még az a tenger? Mert nekem úgy tűnik fel, mintha egy év is eltelt volna már, mióta otthonról eljöttünk.

Miska elővette a térképet, kiterítette a földön s fölébe hasalva, vizsgálgatni kezdték.

— Hát bizony, — állapította meg Miska — még eltart jó néhány napig, amig elérjük a Fekete tengert.

— No, és ha elértük, mik a további terveid? Eppen ideje, hogy már erről is beszéljünk. Mert a kis hidon csak nagyjában érintettük ezt a kérdést, de részletekről nem volt szó. Akkor azt mondtad, hogy egyelőre csak induljunk el s a többiről majd később tárgyalunk.

— Hát, — magyarázta Miska — ha elértük a tengert, amint otthon is mondtam, folytatjuk az utat mindaddig, míg el nem érünk egy lakatlan szigetre.

— Ezzel a ladikkal akarod folytatni az utat a tengeren? — álmélkodott Ferkó. — Hiszen láthattad, hogy a Tiszán is alig állja meg a helyét s a legkisebb hullámozáskor majd felborul.

— Szó sincs róla, — mondotta Miska, — hogy a tengeren az egyvitorlás „Erzsike“ megfeleljen. A tengeren három kéményes gőzhajóval fogunk utazni.

— Hogyan? — hitetlenkedett Ferkó.

— Figyelj ide s jól vésd az elmédbe, amiket

most mondok, — szólt Miska komolyan, — mert aztán nem igen lesz alkalom ismételni s éppen ezért már most meg kell ismerned terveimet, hogy ha a véletlen utközből elszakitana egymástól rövid időre, — tudj mindent.

— Hát az is előfordulhat, hogy elszakadunk egymástól?

— Miért ne? Ilyen úton minden előfordulhat. De ha ismerjük a végső célt, ismét össze fogunk kerülni.

— De én nem szeretnék elszakadni tőled, — tiltakozott Ferkó már csak a lehetőség ellen is.

— En sem, azonban megtörténhetik akaratunk ellenére is. Nem olvastál még ilyesmit?

— Olvastam, de az regény volt s nem volt igaz.

— Ami a regényben van, az a valóságban is előfordulhat, — bölcselkedett Miska. — Mindig számítani kell a legrosszabb eshetőségre is, akkor nem érhet bennünket meglepetés s nem veszítjük el a fejünket.

— Halljam tehát a terveidet!

— Nos, ha megérkeztünk a tenger-partra, — ami — remélem — egészen simán fog menni, — akkor valamelyik tengeri gőzös kapitányánál jelentkezünk hajósinasnak.

— Ertem.

— A kapitány örömmel felfogad bennünket.

— Bizonyos?

— Egészen bizonyos. Hajós-inas mindig kell a hajón.

— Es ha csak egy kell?

— Ragaszkodni fogunk ahhoz, hogy mind a kettőnket felvegyen.

— Es mi lesz az „Erzsiké“-vel?

— Azt is felvetetjük, — mentő-csolnaknak.

— No, itt kell valaminek puska-végre akadni, — örvendezett Ferkó előre.

— En nem látok semmit, — mondotta Miska.

— Majd látsz rögtön.

Ezzel egy ökölnyi kavics-darabot emelt fel a földről s behajította a nádasba.

Amint a kő a vízbe loccsant, abban a pillanatban nagy zajjal, gágogással, hápogással, nehézkos repüléssel egy csomó tarka tollu vad liba emelkedett a levegőbe.

— No most! — vezényelt tüzet Ferkó.

A libák igen alacsonyan és lassan repültek, úgy, hogy szinte kézzel el lehetett érni őket. Könnyű volt tehát célba is venni.

Ferkó lőtt először s oly szerencsésen kólintott fejbe egy vad libát, hogy az szédelegve buk-fencezett lefelé, — be a mocsárba.

Ferkó nem habozott, rohant a zsákmány után s fel sem vette, hogy derékig kellett a vízbe gázolnia.

De jó is volt sietni. A vadliba ugyanis éppen csak elszédült a fejére kapott erős ütéstől s már-már kezdett magához térni s újra felemelkedni. Ferkó azonban még idejében nyakon ragadta s úgy megszorította gégéjét, hogy csaknem megfojtotta. Most már hiába csapkodott szárnyaival, zsákmányul esett s Nimród kései utóda diadallal cipelte kifelé a sűrű nádasból.

— Megvan! — kiáltotta már messziről a mocsár szélén várakozó Miskának, aki a sűrű nád miatt mit sem láthatott.

A következő pillanatban vizesen, sárosan kímászott Ferkó a szárazra s büszkén mutatta zsákmányát.

— Nos, mit szólsz hozzá? Ez már csak jó falat!

nunk lőnek az ágyuval? ... Mert a tengeri gőzö-sökön ágyu is van.

— Annál érdekesebb lesz. Eppen ezért is kell viharos éjszakán megszőknünk, mert akkor nehezebben veszik észre a szökésünket s ha mégis észreveszik, nem tudnak úgy célozni, mivel inog a hajó.

— De a csolnakunk is inogni fog s véletlenül beleinoghat az ágyugolyóba, — vélekedett Ferkó.

— Hát tulajdonképen hogyan képzelte ezt a kirándulást? — bosszankodott Miska most már egész komolyan. — Olyannak talán, mint egy vasárnap délutáni csolnakázást a Holt-Tiszán?!

— Nem, nem, — mentegetőzött Ferkó — de azért ilyen veszedelmesnek sem hittem.

— Az eredmény mindenért kárpótolni fog bennünket, — vigasztalta Miska. — Hogy egyebet ne mondjak, örökre elintéztük Ficsór tanár urat.

Ez olyan érv volt, mely előtt Ferkónak is meg kellett hajolnia. Ficsór tanár ur említésére még jobban égne meredt a haja, mint a legnagyobb tengeri veszély kilátásba helyezésére. Nem is igen aggodalmaskodott tovább, csak még egyetlen egy kérdés tekintetében szeretne volna eloszlatni aggályait.

— Ugy-e, — kérdezte szinte bocsánat-kérő hangon — cápákkal nem okvetlenül találkozunk az ember a tengeren.

Miska egyszerre nagylelkű lett s teljes komolysággal jelentette ki:

— A cápák miatt nem kell nyugtalankodnunk. A legritkábban történik róluk említés a tengeri leírásokban.

Igy aztán teljesen megnyugodott Ferkó, annál

TIZENÖTÖDIK FEJEZET,

melyben hőseinknek kedvez a vadászszerencse s bőséges lakomát készítenek az elejtett vadból. Ferkó a tenger után érdeklődik, s Miska kifejti terveit.

Hajnalban, még a nap felkelte előtt hajósaink ismét kikötöttek egy elhagyott part-vidéken. Csolnakukat biztonságba helyezték, maguk pedig tanyát ütöttek a part mentén huzódó füzesben.

— Most egész nap itt maradunk, — adta ki a jelszót Miska.

— Jó, jó, — egyezett bele Ferkó kényszeredetten, — csak az a kérdés, mit eszünk? Mert már nagyon megéheztem. Az a fél potyka, amit az este bekebeleztem, ugyancsak kevés volt, különösen, ha tekintetbe vesszük a közbeeső nagy ijedtséget. Az ijedtség ugyanis erősen kihat a gyomorra s nagyban elősegíti az emésztést.

— Ebben teljesen igazad van, — helyeselt Miska. — Magam sem volnék ellensége egy kis meleg ételnek. De hát hogyan tegyük szert rá?

Ferkó, mintha csak valami jó gondolat után kutatna, körül nézett a levegőben. Egyszerre aztán felragyogott az arca.

— Te, — mondotta — itt sok madár van!

— Es?

— Es hát mire valók a fegyvereink?

— A csuzli?

— Az hát!

— Madarakra akarsz vadászni?

— Természetesen!

— S aztán?
— Aztán amit lőttünk, megfőzzük.
— Hogyan?
— Edényünk, sónk, paprikánk van. Vízet találunk a Tiszában, tüzet csinálunk, — s több nem is kell.

— Te tudsz főzni?
— Megpróbálom, — vállalkozott Ferkó. — Ámbár még soha nem főztem, de sokat lábatlankodtam a konyhában s azt hiszem, elméletben meg tudok csinálni egy paprikást.

— Jól van, — mondta Miska. — Akkor hát készüljünk a vadászatra.

Előszedték a csuzlikat, megvizsgálták, hogy rendben vannak-e, aztán összekotorták zsebükből a söréteket (Miskánál különösen sok volt) s elindultak.

Szemük folytonosan a fák lombjai között kutatott, s ha láttak egy-egy verebet (más madár nem igen járt ezen a vidéken) azonnal célba vették.

Eleinte nem sok szerencsével jártak, többnyire elhibázták a kiszemelt áldozatot, vagy csak könnyebb sebet ejtettek rajta, amit elvitt magával. Később sikerült egy-két verebet leszedniök, de bizony ezek oly soványak voltak, hogy Miska gunyosan jegyezte meg:

— Előbb tömni kellene pár hétig ezeket az állatokat s csak aztán volna szabad meglőni.

Ferkót is lehangolta ez az eredménytelenség s épen ajánlani akarta, hogy próbálkozzanak ismét a horgokkal, amikor a Tisza kiöntéséből visszamaradt mocsárhoz értek. A mocsarat sűrű nád fődte, de tudták, mint Tisza-parti gyerekek, hogy a nádasban sok vad ruca szokott tanyázni.

Ferkónak azonban aggályai voltak.

— Te, — mondotta — hiszen, valljuk be magunk között, az Erzsike még csak nem is ladik, hanem közönséges mosóteknő... A kapitány ki fog nevetni vele.

— Bizd csak rám, — vágta el a vitát Miska haragosan, mint mindig, ha olyan kérdéssel állott elő Ferkó, mely zavarba hozta.

— Jól van. Rád bízom, — mondta Ferkó a békesség kedvéért. — S mi lesz aztán?

— Ha már a tengeri gőzösön leszünk, könnyű dolgunk lesz.

— Es pedig?

— En majd megszerzem a tengeri térképet.

— Mi az?

— Az térkép, amit a hajósok használnak. Ezen rajta van minden kis sziget. En aztán a szigetek közül kiválasztok egyet, — persze, lakatlant, nehogy a bennszülöttekkel kelljen hadakozni, — s amikor e sziget közelébe ér a hajónk, akkor egy viharos éjszakán eloldjuk a hajó mellől az „Erzsiké“-t, megszökünk rajta s kikötünk a lakatlan szigeten.

— De miért kell ezt viharos éjszakán végrehajtani? — kérde Ferkó borsózó háttal.

— Miért? Mert így van ez mindenütt megírva.

— De mikor biztosabb olyankor, amikor csendes a tenger!

— Biztosabb, de nem olyan érdekes.

— En elengedem az érdekességet, — macskaszkodott Ferkó.

— Te igen, de én nem! Viharos éjszakán fogunk megszökni — és punctum! — szolt Miska ellentmondást nem tűrő, felcsattanó hangon.

— Es ha észreveszik a szökésünket és utá-

A Cimborá első félévi bekötési táblái elkészültek. A csinos és tartós bekötési táblák ára 30 leu és 5 leu postaköltség. □ □ □ □ □

Ha támogatni akarjátok munkánkat, közöljétek a kiadóhivatallal a Csehszlovákiában lakó és veletek egykoru kis cimboráitok pontos címét.

INGYEN
küldjük minden előfi-
zetőnek a CIMBORÁT
EGY ÉVIG

ha az illető előfizető a maga városá-
ban tíz új előfizetőt szerez és be-
küldi az új előfizetőknek legalább
egy félévre szóló előfizetési díját.

INGYEN
küldjük minden előfi-
zetőnek a CIMBORÁT
EGY FÉLÉVIG

ha az illető előfizető a maga városá-
ban öt új előfizetőt szerez és be-
küldi az új előfizetőknek legalább
egy félévre szóló előfizetési díját.

INGYEN megküldjük minden elő-
fizetőnknek Benedek Elek: Őcsike köny-
vét, ha az előfizető négy új előfizetőt,

INGYEN megküldjük minden elő-
fizetőnek Balázs Ferenc: Mesefolyam
vagy Kertész Mihály: Senki Tamás című
könyvét, ha az előfizető három új
előfizetőt, ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡

INGYEN megküldjük minden elő-
fizetőnek Benedek Elek: Híres erdélyi
magyarok című könyvét, ha az elő-
fizető két új előfizetőt és ♡ ♡ ♡ ♡

INGYEN megküldjük minden elő-
fizetőnek Monoky Sándor: Tündérmese
című könyvét, ha az előfizető egy
előfizetőt szerez és az új előfize-
tőknek legalább is egy félévre szóló
előfizetési díját beküldi. ♡ ♡ ♡ ♡

Hisszük, hogy e szép ajándékok még
fokozottabb mértékben ösztönözni
fognak benneteket arra, hogy, mint
eddig is tettétek, a Cimborá olvasó
táborá részére minél több olvasót
szerezzenek. ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡

Szép feladatotokhoz a CIMBORA
kiadóhivatala sikeres munkát kíván.

A Cimborá ez évi január, február
márciusi és áprilisi számai teljesen
elfogytak. Ezekkel a számokkal
senkinek sem szolgálhatunk. □ □

Junius harmincadikán lejárt a má-
sodik negyedév. Ne mulasszátok
el az előfizetési díjaitokat be-
küldeni, mert kénytelenek leszünk
a lap további küldését beszüntetni.

LAPTULAJDONOS ÉS KIADÓ
SZABADSAJTÓ KÖNYVNYOMDA ÉS LAPKIADÓ R.-T. SATMAR.
A LAPOT A NYOMDAVÁLLALAT BAIÁ-MAREI (NAGYBÁNYAI) FIÓKJÁNAK GYORSSAJTÓJÁN NYOMJÁK
A SZERKESZTÉSÉRT DÉNES SÁNDOR FELEL,
A SZÍNES CIMLAPOKAT ÓCSVÁR REZSŐ RAJZOLTA.